

HRVATSKI glasnik

Godina XIX, broj 18

30. travnja 2009.

cijena 100 Ft

*KUD Drava iz Lukovišća,
sudionik Dravskog proljeća u Sopju*

Foto: Ákos Kollár

Komentar

Vesela oproštanja?

Prošlog vikenda u našim dvojezičnim gimnazijama održana su oproštanja. Opet je jedan naraštaj završio svoje četverogodišnje obrazovanje, koji je dio svoje mladosti proveo u hrvatskom okruženju, u hrvatskom duhu, i to upravo u godinama kada mu se formira ličnost. Godine provedene u našim ustanovama zasigurno ostavljaju nešto dojmljivo u životu mladih. Sjećat će se mnogih prijateljstava, ljubavi, zajedničkih sati, prepisivanja i mnogih drugih stvari koje obilježavaju našu zajednicu.

Oproštanje je često bolno i tužno jer treba se odreći nečega što je izgledalo trajno, sigurno, treba se oproštati od onog što smo zavoljeli, na što smo se navikli, ali nakon oproštanja dolazi i nešto novo, što daje uvijek i novu nadu. Učenici hrvatskih gimnazija proveli su svoje godine u „hrvatskoj oazi“, gdje nisu usavršili samo svoje znanje hrvatskoga jezika nego dobili mnoge druge sadržaje preko kojih se razvijala i njihova nacionalna svijest.

Oproštanjem učenika četvrtog razreda odrasla je još jedna generacija hrvatske inteligencije, kazao je ravnatelj pečuške gimnazije na oproštajnoj svečanosti, čime se i ja slažem, naime prema mojim iskustvima, osobe koje su pohađale neku od naših gimnazija, nikada ne zaborave svoj materinski jezik, imaju spoznaje o hrvatskoj povijesti, kulturi, književnosti itd.

Zbrojimo li maturante naše obje gimnazije, godišnje dobijemo više od 40 mladih osoba (ove godine 31 u Peču-hu, 13 u Budimpešti); pomnožimo to samo s deset godina, dobijemo četrinstotinjak osoba, ali, naravno, trebamo računati više godina jer čovjek u prosjeku 35–40 godina provede u aktivnom radu, neki i više. Mislim da za našu malu zajednicu to nije ni tako loša brojka, ipak zabrinuto gledam na budućnost Hrvata u Mađarskoj, naime, postavlja se pitanje: ima li naša zajednica javnost? Pitam se, tko određuje našu budućnost? Tko čini našu javnost? Zar ne mi? Zar ne mi koji smo pripadnici te zajednice ili naša djeca?

Ako maturira svake godine četrdesetak osoba u našim gimnazijama, zašto imamo tako malo mladih ljudi u našem hrvatskom javnom životu? Zašto se najveći broj naših maturanata konačno oprostio od svoje hrvatske zajednice i poslije ne prihvaća nikakve obveze u njoj, ne želi sudjelovati u njezinu javnom životu?

Možemo li si dopustiti da se mlada inteligencija rasprši, da ne znamo gdje je, da nadalje ne vodimo računa o njoj? Mislim da ne smijemo ako želimo ostvariti viziju budućnosti naše zajednice. Premda su maturanti već punoljetni, još su vrlo mladi, još su vrlo neiskusni, njihovo pravo psihičko dozrijevanje tek tada slijedi, dok ne stigne do te zrelije dobi treba pomoć odraslih, iskusnijih ljudi, a to je odgovornost i naše zajednice.

Dok su nam djeca i mladi među zidovima naših hrvatskih ustanova, uvijek imaju brigu o sazrijevanju njihova identiteta, pruženo im je takvo okruženje koje ih jača u tome. Ali što je poslije?

Vodimo li računa o njima? Je li dovoljno godišnje jedanput održati prigodan susret mladeži? Hoće li taj jedan susret riješiti problem? Cijenimo li dovoljno našu mladež, priznajemo li njihov trud? Ima li za njih neko vrijedno priznanje koje dodjeljuje naša zajednica? Uvedimo ih u naš javni život (i to treba odgajati)? Osjećaju li da ih njihova zajednica cijeni i da su joj potrebni? Mogla bih postaviti i druga pitanja da bih se na kraju ponovno upitala: želimo li ostvariti pozitivnu viziju naše budućnosti? Ako želimo, onda se nemojmo oprostiti od naše mlade inteligencije, nemojmo ju gubiti iz vida, pa će oproštanja u našim gimnazijama biti vesela za našu zajednicu.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Mama, daj mi kaput zlaćanih dugmeta, pa ću poći na put preko bijela svijeta. Pregazit ću hrabro devet plavih gora, preplovit ću rijeke i široka mora... – stihovi su to koje sam kao majka kazivala i kazujem svojoj djeci onda kada ona imaju izrazitu potrebu za mojim zagrljajem i pažnjom, a i ja sama imam potrebu da ih kazujem svojoj majci iako me je ona davno, jednog toplog lipanjskog dana, prije dvadeset i pet godina na poziv anđela napustila.

Znam kako sam uvijek željela otići u daljinu gdje sunce zapada, naći čarobni grad, vrt sa zlatnom granom, odrezati je i donijeti svojoj majci. Mislila sam kako bi joj upravo ta zlatna grana mogla najbolje pokazati koliko je volim. To isto žele i moji sinovi. Ali ja ih uzmem u krilo i ne puštam na daleki put jer su mi oni draži od bilo koje zlatne grane, njihove su ruke oko moga vrata, kako i kaže pjesnik, grana od suhoga zlata.

Zašto pišem ove riječi uz Majčin dan koji slavimo, ovdje u Mađarskoj, prve nedjelje mjeseca svibnja? Mislim kako oni na najtopliji način dočaravaju moj način doživljavanja Majčinog dana. A možda se i varam!?

Ovih dana čitam na netu u potrazi za pojmom Majčin dan kako stara židovska poslovice kazuje: „Bog ne može biti svugdje, zato je stvorio majke“. A kako ih je stvarao? Kažu kako je to bilo šestoga dana te je na pitanje začuđenog anđela između ostaloga kazao: „Nije problem napraviti šest pari ruku, nego tri para očiju koje majke trebaju imati: jedan par da vidi dušu svoje djece kako bi mogla znati sve njihove tajne i pomoći im navrijeme ako bi to bilo potrebno, drugi par na leđima jer bi tako mogla vidjeti sve ono što drugi misle da ne može, a treći par naprijed. Tim bi očima uvijek mogla paziti na svoje dijete, milovati ga pogledom koji će mu reći koliko ga voli, ili ga samo milosrdno promatrati bez ijedne riječi. Anđeo je pokušao upozoriti Gospodina: „Ovo je prenaporno za jedan dan. Pričekaj do sutra pa onda dovrši po-

sao.“ „Ali ne mogu“, prosvjedovao je Bog. „Ovaj mi je zadatak sada toliko prirastao srcu da ga jedino ovako mogu dovršiti, a usput je zadovoljstvo stvarati nesebično biće koje nikada ne dopušta da se razboli, može svakoga dana nahraniti obitelj od pet članova raznovrsnim jelima,

može se s ljubavlju posvetiti svakom djetetu i biti mu na raspolaganju u svakom trenutku.“ Anđeo se približio i dotaknuo „ženu“ uzviknuvši: „Ali učinio si ju od tako meke građe, ne čini ti se da je previše ranjiva, Gospodine?“ „Ona je nježna“, slažem se, „ali to je poseban materijal koji je istovremeno neuništiv. Ne možeš ni zamisliti kolika će joj to biti prednost, jer je njezina uloga doista vrlo zahtjevna.“ „Hoće li ona moći misliti uza sve te obveze?“ nastavio je s pitanjima Anđeo, a Bog je spremno odgovorio: „Ne samo da će moći razmišljati nego i pregovarati.“ Tada se Anđeo još više približio ženi i dotaknuvši njezine obraze, uskliknuo: „Kažem ti, toliko se brineš za njezinu dušu da si gotovo zanemario tijelo. Gle, ovdje ti model žene ima grešku i po licu joj odnekud istječe voda.“ „To nije greška“, reče Bog. „To su suze!“ „A čemu one služe, Gospodine?“ znatiželjno je čekao odgovor Anđeo. „Suze pokazuju je li ona radosna, tužna ili razočarana. Suze znače i da je osamljena. One su izraz bola, jada ili ponosa.“ Majčin dan nastao je u Sjedinjenim Američkim Državama 1877. godine, a proglašen službenim tridesetak godina poslije. Utemeljila ga je Anna Jarvis iz Philadelphie, koja je okupila američke majke i izborila da svake godine, drugu nedjelju u svibnju, odaju počast svim majkama na Zemlji. No davno prije američkih aktivistkinja, majkama su slavljia priređivali Grci i Rimljani. U 17. stoljeću engleske su majke imale slobodnu neradnu nedjelju u svibnju. Majka uvijek ima razumijevanja, uvijek oprašta, ona osjeća i djeluje srcem. Stoga i zavređuje našu pažnju i svoj dan.

Pripremila za Vas

Branka Pavić Blažetin

ČITAJTE I ŠIRITE
HRVATSKI GLASNIK!

Aktualno

Širenje kulturne autonomije Hrvata u Mađarskoj

Hrvatski klub Augusta Šenoe uskoro u vlasništvu Hrvatske državne samouprave

Dana 23. travnja zasjedao je Odbor za kulturu grada Pečuha s niz točaka dnevnoga reda, među kojima je prva bila prijedlog i nacrt ugovora o predaji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe i nekretnine u Ulici Tamása Eszea (Hrvatski klub Augusta Šenoe) u vlasništvo Hrvatske državne samouprave. Na sjednicu su bili pozvani, po spomenutoj točki dnevnoga reda, predsjednik HDS-a Mišo Hepp i predsjednik pečuške Hrvatske samouprave Ivica Đurok. Ivica Đurok – nakon što je na prošloj sjednici Odbora, 2. travnja, ista točka dnevnoga reda odgođena iz razloga što je predsjednik pečuške Hrvatske samouprave Ivica Đurok dostavio pismo Odboru za kulturu u kojem moli da se odgodi rasprava o prijedlogu, naime nekretninu su željeli predati tako da njega nisu ni pozvali na sjednicu – na ovoj sjednici, unatoč pozivu, nije bio nazočan. On je tada (vidi HG broj 16) i za Hrvatski glasnik izjavio kako je bez presedana način na koji grad i Hrvatska državna samouprava u ovako važnom pitanju pokušavaju zaobići mjesnu manjinsku organizaciju, te očekuje da napokon sjednu dva istaknuta hrvatska politička tijela zainteresirana za rješavanje stanja oko Hrvatskoga kluba. Nakon ovakvih pisama i izjava tim više je nedostajao članovima Odbora na sjednici 23. travnja, na što je posebice i reflektirala predsjednica Odbora Márta Kunszt. Pročitano je pismo koje je uime pečuške Hrvatske samouprave, 10. travnja, Odboru uputio Ivica Đurok u kojem stoji: „U skladu s važećim pravnim propisima, Hrvatska samouprava grada Pečuha daje svoju suglasnost da se Hrvatski klub Augusta Šenoe u Pečuhu preuzme od strane Hrvatske državne samouprave.” Pročitano je uz to i pismo potpore proširenju kulturne autonomije Hrvata u Mađarskoj i namjere preuzimanja u njezinim okvirima Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe sa strane HDS-a. Pismo potpore potpisali su uime Hrvatske samouprave Baranjske županije Mišo Šarošac, uime Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Pečuškog sveučilišta Dinko Šokčević, uime Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Ernest Barić, uime Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležu Gabor Györfvári, uime Matice hrvatske Pečuh Stjepan Blažetin, uime Udruge hrvatskih vinogradara u Mađarskoj Ladislav Kovač, uime kukinjske Hrvatske samouprave Milica Klaić Taradžija, uime salantske Hrvatske samouprave Mijo Štandovar, uime mišljenske Hrvatske samouprave Arnold Barić. Mišo Hepp u svojem obraćanju članovima Odbora ispričao

je predsjednika pečuške Hrvatske samouprave Ivicu Đuroka i naglasio kako je on ujedno i dopredsjednik pečuške Hrvatske samouprave, izazivši nadu kako će Odbor donijeti odluku u korist hrvatske zajednice u gradu i cijeloj Mađarskoj. U skladu s narećenim prišlo se glasovanju i Odbor je jednoglasno prihvatio prijedlog predaje (darovanja) nekretnine u Ulici Tamása Eszea i Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe u vlasništvo Hrvatske državne samouprave, s nadnevkom od 1. lipnja te obvezujućom godišnjom potporom od 2010. godine za djelatnost ustanove iz proračuna grada Pečuha, koja ne može biti manja od dva milijuna forinti. Prihvaćen je i prijedlog darovnog ugovora po kojem se nekretnina (broj čestice: 18396, veličina 226 četvornih metara) daruje za djelatnost Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe i kulturne djelatnosti. Kako saznajemo, nakon što je prijedlog prihvatio Odbor za kulturu, on ide na raspravu Odbora za pravna pitanja i Odbora za financijska pitanja, nakon čega, ako se i tamo prihvati, pred gradsku skupštinu koja bi o tome trebala glasovati 7. svibnja. Ako i tamo dobije zeleno svjetlo, po svoj prilici svečanost preuzimanja i darivanja sa strane grada Pečuha bila bi upriličena početkom lipnja, točnije 1. lipnja.

Važno je napomenuti kako u prijedlogu darovnog ugovora grad nekretninu u Ulici Tamása Eszea bez naknade ustupa u vlasništvo, poklanja HDS-u te se obvezuje kako će godišnje iz gradskoga proračuna pomagati djelatnost Hrvatskoga kluba s najmanje dva milijuna forinti.

Bude li se sve odvijalo prema planiranome, od 1. lipnja 2009. godine Hrvati u Mađarskoj, uz postojećih pet, imali bi još jednu ustanovu u svome vlasništvu: iza Zavičaj d. o. o., Croaticu, Muzej sakralne umjetnosti u Prisiki, Hrvatsku školu u Santovu, Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, i Hrvatski klub Augusta Šenoe. Broj ustanova znači i povećanu političku odgovornost Skupštine i 39 zastupnika Hrvatske državne samouprave o načinima njihovih razvijanja, programima i zadacima, njihovim prihodima i izdacima, jer se one iz državnog proračuna, jednim dijelom financiraju i iz Fonda za institucije koje su u vlasništvu državnih samouprava. Ne možemo više kazati kako su za naše uspjehe ili neuspjehe krivi neki drugi, njihov vlasnik postaje birano političko tijelo Hrvata u Mađarskoj, Hrvatska državna samouprava.

Branka Pavić Blažetin

BATA – U organizaciji Samouprave grada Bate, te gradskih manjinskih samouprava, Grka, Hrvata, Srba i Središta za kulturu grada Bate, 25. travnja održan je treći Narodnosni dan u Bati. Okupljenima se obratio prigodnim riječima batski dogradonačelnik István Fazekas, a potom i predsjednici manjinskih samouprava u gradu, među njima i Marijana Kovač, predsjednica tamošnje Hrvatske manjinske samouprave. U sklopu Dana predstavljena je turistička ponuda Grčke i Hrvatske. Hrvatski turizam predstavila je turistička agencija Judith Tours, a potom je slijedio bogati kulturni program u kojem je nastupila Plesna grupa Trantafylla iz Beloiannisza, grčkog naselja u okolici Bate, te naš poznati gajdaš Andor Végh koji je i ovoga puta svojim nastupom oduševio sve nazočne. Balsko veselje uokvirili su grčki sastav Mydros i naši tamburaši, članovi vršendskog Orašja.

LUKOVIŠĆE – U ponedjeljak, 27. travnja, šomođski Županijski Muzej „Rippl-Rónai” i suradnica njegova Etnografskog odjela Orsolya Kapitány sastali su se u Zavičajnoj kući s predsjednikom Hrvatske samouprave Šomođske županije Jozom Solgom. Skupina stručnjaka radi na natječaju kojim bi se pribavila sredstva za popravak krova na Zavičajnoj kući koji već duže vremena prokišnjava. Kako saznajemo, nadaju se da će dobiti do 2,5 milijuna forinti, a Županijska hrvatska samouprava, reče nam Jozo Solga, obvezala se kako će pokriti vlastiti udio koji natjecatelj treba osigurati, što je 250-ak tisuća forinti.

DOMBOL – Svoju redovitu sjednicu 29. travnja u tom naselju imala je Hrvatska samouprava Šomođske županije. Na dnevnom redu bilo je više aktualnih tema. Tako izbor novog zastupnika Županijske hrvatske samouprave, umjesto dosadašnjeg Tibora Hudaka. Kao što je poznato, nedavno je rasformirana izvarska Hrvatska samouprava, čiji je predsjednik Tibor Hudak bio ujedno i zastupnik Županijske hrvatske samouprave. Tako danas u Šomođskoj županiji umjesto jedanaest djeluje deset mjesnih manjinskih samouprava. Umjesto Tibora Hudaka zastupnicom Hrvatske samouprave Šomođske županije izabrana je Ruža Kovač Sebešćen. Uz narečeno zastupnici su, prema Zakonu o udruženju samouprava, utemeljili i udrugu. Sve mjesne hrvatske samouprave u Šomođu obvezale su se kako će u nju uplatiti godišnji udio u iznosu od 50 tisuća forinti, a ostala sredstva do milijun forinti uplatit će Županijska hrvatska samouprava kako bi se na taj način dobila potpora za rad udruge i iz proračuna HDS-a, maksimalno do milijun forinti, odnosno pola sredstava kojima raspolaže udruga.

Posjet HDS-u i Croatici

Ovog semestra osmero studenata Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu pohada kolegij Književnost Hrvata u Mađarskoj. Njega vodi profesor Stjepan Blažetin koji je svoje studente 23. travnja poveo na izlet u Budimpeštu. Studentima se pridružila i generalna konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov. Svoj posjet Budimpešti započeli su u sjedištu HDS-a gdje su ih primili predsjednik Skupštine HDS-a Mišo Hepp i voditelj Ureda Jozo Solga. Mišo Hepp upoznao ih je s nekretnom u Ulici Lajosa Bíróa te s ustrojstvom

Skupštine HDS-a, političkim i pravnim okvirima u kojima djeluje najviše političko tijelo Hrvata u Mađarskoj te s njegovim uspjesima, neuspjesima i planovima. Potom su svi skupa posjetili Izdavačku kuću Croatica gdje su ih primili ravnatelj Croatice Čaba Horvath i glavna urednica Hrvatskoga glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj, Branka Pavić Blažetin. Imali su prilike upoznati se s radom izdavačke kuće i radom uredništva tjednika Hrvata u Mađarskoj te internetskim Radiom Croatica čijim radom ih je upozнала njegova voditeljica Kristina Goher. Nakon razgledavanja izdavačke kuće, dobili su u

poklon neka njezina izdanja, a potom su imali priliku za kratku šetnju u središtu Budimpešte. Generalna konzulica Ljiljana Pancirov zadržala se u dužem razgovoru s predsjednikom HDS-a, ravnateljem Croatice i glavnom urednicom Hrvatskoga glasnika. Oni su je detaljno upoznali s planovima i programima Izdavačke kuće Croatica koja ove godine slavi desetu godinu djelovanja, te načinima i uvjetima u kojima nastaje tjednik Hrvata u Mađarskoj. Visoka gošća bila je zadovoljna viđenim i izrazila nadu o skorom ostvarenju planova i programa s kojima su je upoznali domaćini. *bpb*

Uloga manjinskih mladeških organizacija u kulturnom životu narodnosti

U organizaciji Mađarskoga prosvjetnog zavoda i lektorata likovnih umjetnosti, a u okviru stručnih zadaća spomenutog Zavoda, 8. travnja, povodom Godine kreativnosti i inovacije, održana je konferencija posvećena mladeži pod naslovom Aktualni položaj omladinskih narodnosnih udruga u Mađarskoj. Cilj je konzultacije bilo pospješivanje učinkovitijega djelovanja narodnosnih mladeških organizacija, poticanje mladeži na organiziranost unutar zajednice, odnosno potpomaganje njihova poticaja.

Konferencija je bila usredotočena oko nekoliko tematskih jedinica. Tako: prikaz djelatnosti omladinskih narodnosnih udruga, uloga omladinskih narodnosnih udruga u kulturnom životu manjinskih zajednica te njihova budućnost, mogućnosti razvoja i pitanje podmlatka. Uz predavanja povelu se i

stručna rasprava, a sve, kako ističu organizatori, poradi učinkovitijega djelovanja manjinskih omladinskih udruga te poticanje mladih da sudjeluju u životu narodnosnih zajednica. Nazočnima se obratila glavna ravnateljica zavoda Erika Borbáth, a konferencijom je predsjedavao Antal Paulik, zamjenik glavnoga ravnatelja Glavnog odjela za nacionalne i etničke manjine Ureda premijera. Uključivanjem manjinskih stručnjaka Mađarskoga prosvjetnog zavoda i Lektorata likovne umjetnosti djeluje Stručno-savjetodavno tijelo za kulturu u Pozadinskoj instituciji Resornog ministarstva za obrazovanje i kulturu. Zadatak mu je usklađivanje suradnje između manjinskih kulturnih organizacija i samouprava, odnosno stručno pripremanje odluka u svezi s manjinama u resornome ministarstvu.

Među predavačima bili su: Anna Komjáth u ime slovačke mladeži u Mađarskoj, koja je približila sliku i položaj mladih Slovaka u Mađarskoj; u ime mladih Grka Szpírosz Bendegúz Agárdi koji je imao predavanje naslova „Položaj mladih Grka u Mađarskoj od 1991. godine do današnjih dana”. U ime Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj

izlagao je predsjednik Društva Rajmund Filipović predstavljajući rad Društva, a o položaju mladih Nijemaca u Mađarskoj govorio je Emil Koch.

U svom izlaganju Rajmund Filipović upoznao je nazočne s djelovanjem Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj, a u izjavi za hrvatski tisak u Mađarskoj naglasio je kako je zavidan način organiziranja uspostavljen kod udruge mladih Nijemaca u Mađarskoj. Nažalost, hrvatska mladež u Mađarskoj već godinama nesposobna je organizirati svoju krovnu udruhu. Što je tome uzrok, pitanje je na koje bi što prije sama zajednica trebala pronaći odgovor. Filipović ocjenjuje kako su jako važni susreti i razgovori te savjetovanja te upoznavanje stanja i položaja kod drugih manjinskih zajednica u Mađarskoj, jer unatoč različitosti u biti problemi i polazišta su isti. Ovakvi susreti s druge strane stvaraju i teoretske mogućnosti razmišljanja o zajedničkim programima i akcijama. Sudionici rasprave dogovorili su se kako će ubuduće redovito priređivati konzultacije za manjinsku mladež radi učvršćivanja sudjelovanja u javnom životu narodnosti. *bpb*

Društvo Gradišćanskih Hrvatov na novom putu

Prirodne osobe, učlanite se!

Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, s predsjednicom Marijom Pilšić, po drugi put je skupazvalo svoje delegate iz gradišćanskih sel na generalnu sjednicu 23. aprila, četvrtak, na Undu. Pozivu su se odazvali 23 zastupnici ki su najprlje poslušali djelatni i finansijski izvješćaj DGHU-a. Kako je Marija Pilšić nabrajala lanjske programe, i ljetos smo mogli konstatirati da med njimi nije bila nijedna samostalna priredba ku bi bilo organiziralo Društvo. Ova krovna civilna organizacija Gradišćanskih Hrvatov podupira u razni seli veće, prvenstveno kulturne događaje, čiji glavni organizatori su svenek seoska društva, manjinske samouprave itd. Tako je lani podupirano s većom svotom od DGHU-a uz ostalo Nakovićevo naticanje i jezično naticanje za gradišćanske školare, 15. jubilarni omladinski tabor u Hrvatskom Židanu, Glas Gradišća (obadvi manifestacije su u organizaciji Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj) ter GRAJAM (u priredjenju četarske škole). Polag toga su se financirali putni stroški naših grup na različiti kulturni festivali kot npr. lani u Slovačku, na kom su sudjelivali petroviski folklorashi, ljetos putuju na to Koljnofci, ali gostovanje undanskih Veselih Gradišćancev u Ceriću. Uza to na hrvatski bali, konferencija svenek putuju predstavnici DGHU-a, pravoda se i to mora plaćati. DGHU i lani je dostao pinez na različiti naticanji i sve skupa je nutradošlo 4 136 000 forintov, iz ove svote je pak potrošeno 3 500 000 forintov (najveć na autobusne stroške 800 000 Ft, na podupiranje raznih programov 584 000 Ft, na dvojezične table ke se još čekaju u seli 450 000 Ft, itd.). Od lanjskoga ljeta je ostalo 550 000 Ft. Po Pilšićevi riči, papiroši i računi se moru pogledati va koljnofskom uredu, ke je i kontrolna komisija na čelu s Matijom Šmatovićem prihvatila, kot ovput i skupščina. Med planiranimi programi ovoga ljeta su najvažniji ki i računaju na finansijsku potporu ovoga Društva: julijski Čitalački tabor u Gornjem Četaru, jezična naticanja (Koljnof, Kemlja), Grajam 10. majuša u Gornjem Četaru, Glas Gradišća u Hrvatskom Židanu u jesen, Omladinski tabor u Gornjem Četaru u ljeti. U Umoku hrvatsko gibanje slavi dvadesetu, a tamburaški sastav desetu obljetnicu, čepreški zbor svečuje 5. ljetno djelovanje, a Veseli Gradišćanci na Undi 35. ljetno utemeljenje. Koljnof ovoga vikenda svečuje 25-ljetno prijateljstvo s Bibinjem. Medjutim sada je izglasano da sva seoska društva ali organizatori bilo kakve manifestacije moraju napisati molbu, kot na naticanje i za DGHU-a, pak će se predsjedništvo po tom odlučiti koliko dostanu pinez. Velike priredbe moru dobiti 100 000 Ft, a jubilari od 30 do 50 jezero Ft.

Kako smo se čim dible pustili u modificiranje statuta DGHU-a, koji je zadnji put

Marija Pilšić, predsjednica DGHU-a, je dala obračun za minulo društveno ljetno

modificiran pred četirmi ljeti, tim veći su bili nesorazumi, natezanja. Med naselji kade djelaju Gradišćanci su jednoglasno gorizeti dodatni gradi, Bike i Čepreg, a nadalje je i to odobreno da iz statuta se vanzame negdašnja adresa Društva u Sambotelu. Ovako se piše samo ljetno i mjesto utemeljenja Društva (1990. Sambotel). Po prijedlogu Geze Völgyija je prihvaćeno da člani Društva odsad smu biti samo prirodne osobe, ke želju djelati za društvene cilje, uplatit će članarinu i prihvatiti statut DGHU-a. Tako će svaki član koga prima skupščina med svoje rede imati pravo glasanja, po tom se pak znič sistem dosadašnjega delegiranja iz svakoga sela. Ova je točka postavila pred dosta velike dileme neke poslanike, ali većina glasov je zlamenovala i to da je Društvo konačno spremno stupiti na novi put djelovanja. Visinu članarine će svenek skupščina odrediti, ali za 2009. ljetno će to biti 500 Ft. Pismene izjave se šalju i članarine se uplatu do 31. augustuša, a u septembru će se jur dati viditi koliko kotrigov će imati ovo Društvo. O pozivu za učlanjenje Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj vrijeda će detaljno informirati posebne plakate u svakom gradišćanskom naselju. Predsjedništvo i nadalje će stati od sedam funkcionarov (predsjednik, tajnik (potpredsjednik), predsjednik za gospodarstvena pitanja, i nadležni za omladinska, kulturno-športska, vjerska pitanja ter odgovorni človik za obrazovanje). Najvažnije tijelo Društva je skupščina ka svako ljetno najmanje jedanput će držati generalnu sjednicu. Ljudi na peljajuće funkcije se biraju na četiri ljeti.

Svi poslaniki su glasali za to da Društvo Gradišćanskih Hrvatov i nadalje bude član Saveza Hrvata u Mađarskoj. Po riči dr. Franja Pajrića, „uredba se je popala, ali ovde još nisu čisti računi. Kad se registrira novo članstvo, u jesen treba sazvati novu skupščinu da se dogovorimo za neke stvari, a prlje svega da se izabere i novo peljačtvo na ko će imati pravo novo članstvo.”

-Timea Horvat-

GORNJI ČETAR – Seoska samouprava je na naticanju Ministarstva samoupravov dobila 48 milijun forintov (20% je vlašći dio) za obnovu kulturnoga doma. Kako je rekao načelnik sela Attila Kratochvill, iz tih pinez kanu napraviti temeljnu obnovu: od farbanja stijenov, izolacije, moderniziranja grijanja i obnove vodenoga bloka ter svlačionic. Kulturni dom je sazidan 1970. ljeta i ima kih 300 kvadratnih metarov. U njemu se nalazi jur obnovljena knjižnica, velika dvorana ka se hasnuje ujedno kot i športska hala ter mjesto za probe različitih kulturnih društav. Hrvatski klub je obnovljen od omladinskoga društva u selu, a ovde je smješćen i ured Hrvatske manjinske samouprave, kot i ured policije ove krajine. Seoski peljač je još rekao da su nutradali projekt za naticanje „Nova Ugarska“, u kom bi još rado dostali materijalnu potporu za vanjsku obnovu čuvarnice i kulturnoga doma ter na preoblikovanje trih parkov u selu.

HRVATSKI ŽIDAN – Seoska samouprava je prošlo ljetno nutradala naticanje kiseškoj mikroregiji za dvojezične table ulic i institucij. Polag riči židanskoga peljača Štefana Krizmanića, u prvom krugu su im naticanje najzad hitili, ali pred Božićem su obavješćeni da su u drugom krugu ipak dobili potporu. „Dočekali smo ponude onih firmov ke izdjelaju ove table i u Juri smo našli najbolju ponudu. Rezultat jur morete viditi svagdir po selu. Sve skupa smo postavili već od 80 tablic na 26 mjesti, a stroški su bili oko dva milijuna forintov (iz toga smo 60% dobili na naticanju).“ Kako je još rekao Štefan Krizmanić, većinom je dobio pozitivne primjedbe, i ljudi su jako zadovoljni s putokazi ki su isti po formi kot u Sambotelu.

Regionalno jezično naticanje u Gornjem Četaru

Apsolutni pobjednici Petrovišćani, sve jači Nardanci

Svi pobjednici naticanja

Nardanka Dora Rošta prikazuje dare za treće mjesto od glavne organizatorice Edite Horvat-Pauković

Najbolje učenice hrvatskoga jezika

Otkidob ne postoji Pedagoški institut u Sambotelu, sve teže je prirediti pojedine tradicionalne priredbe za gradišćanske školare, a i pedagoge. Na svu sriću glavna organizatorica Edita Horvat-Pauković, savjetnica za hrvatski jezik u Gradišću, svenek najde takove organizacije, manjinska tijela ka rado nudu pomoćnu ruku. Tako su ljetos, u suorganizaciji Hrvatske samouprave Jursko-mošonsko-šopronske i Željezne županije, Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj ter Osnovne škole u Gornjem Četaru, znova skupadošli u južnom Gradišću najbolji učenici hrvatskoga jezika iz cijele naše regije.

Velik broj gostov je u mjesnom kulturnom domu pozdravila direktorica četarske škole Magda Horvat-Nemet, i zatim su mjesni školarci prikazali šareni kulturni program. Tamburaški, recitatorski i tančeni bloki od nivoa za sve gledatelje su potvrdili da med zidinami ove ustanove teče pažnje vredno hrvatsko djelovanje.

U školi se je potom 35 dice naticalo pred

žirijem, kojega su činili Zlata Benčić, bivša nadzornica hrvatskoga jezika u Gradišću, Mirko Berlaković, umirovljeni direktor borištofske škole, i kot predsjednik žirija Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave. Ni u jednoj kategoriji nisu imali člani ocjenjivačke komisije laku zadaću, zato su u tri kategorija još i dvama dobili prvu nagradu. Apsolutni pobjednici su i ovput nastali Petrovišćani.

U 3. razredu je treće mjesto dobila Roksana Nemet (OŠ Gornji Četar, Narda). Jezično znanje Roberta Škrapića iz Petrovoga Sela je bilo dovoljno za drugo mjesto. Prvo mjesto su međusobno podilile dvi jako šikane Petrovišćanke Danijela Schlaffer ter Ana Zorica Timar.

U 4. razredu na trećem je mjestu zgotovila naticanje Flora Šmatović iz Bizonje, drugo mjesto je pripalo Nardanki Petri Kolnhofer iz četarske škole, a titulu pobjednice u ovoj kategoriji je zavridila Petrovišćanka Laura Papp.

U 5–6. razredu treća najbolja u jeziku je

Petrovišćan Ivan Vujčić je drugi najbolji u kategoriji med osnovnoškolari 7–8. razreda

nastala Dora Rošta iz Narde (učenica Gornjega Četara). Petrovišćan Balint Hooš se je dorivao do drugoga mjesto, a na vrhu tabele opet su se našle dvi Petrovišćanke: Ana Haklić i Žofika Isak.

U kategoriji 7–8. razreda Nardanac Vinko Gerenčer iz četarske škole je dospio na treće mjesto. Drugo mjesto su opet dilili stari prijatelji Ivan Vujčić iz Petrovoga Sela ter Aron Verhaš iz Narde. Za prvo mjesto je žiri odabrao Šaroltu Varga iz Hrvatskih Šic (OŠ Gornji Četar) i Klaudiju Škrapić iz Petrovoga Sela. Dobitnici su domom prošli s lipimi dari, a pobjednici svake kategorije besplatno moru ljetovati u Čitalačkom taboru u Gornjem Četaru.

Kako je predsjednik žirija Mišo Hepp za Hrvatski glasnik rekao, izuzetno mu je bilo drago da je mogao biti prvi put nazočan na ovom naticanju. – *Meni nije problem razumivanje gradišćanskoga jezika, kad dost dugo dohadjam simo. Vidio sam da su se dica puno pripremala, pismeni dio im je malo bolje išao, ali kad su morali interpretirati što vidu na kipici, onda tu je negda-negda zaškripilo i gramatički i jezično. Uvijek kažem dicit, bolje da ločesto govoru hrvatski nek da samo madjarski govoru. Med ovimi naticateljji su bili jako dobri školarci ki se ne moraju sramiti nigdir jer s ovim znanjem jezika mirno moru poiti u Hrvatsku. Za svaku je pohvalu i Kemlja i Bizonja za ke se zna da su se odaljile od ovoga južnogradišćanskoga korpusa. Sva dica su angažirana u školi, pjevaju, tancaju ili recitiraju, tako da se moremo ufati da ćemo i ovde imati hrvatski naraščaj – je rekao predsjednik HMS-a.*

Po riči savjetnice za jezik Edite Horvat-Pauković, drugo ljetu će se gradišćanski školarci strefiti na jezičnom naticanju u Kemlji.

-Tiho-

Utemeljena udruga hrvatskih manjinskih samouprava u Pomurju

U Sumartonu su se 18. travnja sastali predsjednici hrvatskih manjinskih samouprava iz Pomurja i potpisali ugovor o udruženju. U udrugu su se ućlanile hrvatske manjinske samouprave iz Bečehela, Fičehaza, Letinje, Mlinaraca, Kerestura, Petribe, Pustare, Sepetnika, Serdahela, Sumartona, Kaniže te županijska samouprava, koja je izabrana za gestora udruge. U isto vrijeme udruga je potpisala sporazum o međusobnoj suradnji s regionalnom organizacijom, s Društvom Horvata kre Mure, i imenovala koordinatora.

Predsjednici L. Penzeš i L. Gujaš potpisali su sporazum o suradnji

Potkraj prošle godine Hrvatska državna samouprava donijela je odluku o podupiranju i sufinanciranju udruživanja mjesnih hrvatskih manjinskih samouprava, odnosno zapošljavanja koordinatora radi učinkovitijeg, operativnijeg djelovanja na terenu.

Organizacijske poslove oko utemeljenja udruge i zapošljavanja koordinatora prihvatila je županijska manjinska samouprava na čelu s Ladislavom Penzešom. Do potpisivanja održane su više konzultacije. Bilo je raznih inačica na koji način da se osnuje udruga. Još na prijašnjoj sjednici se zamišljalo da njezin član bude i regionalna organizacija Društvo Horvata kre Mure i da ona bude i gestor, međutim krovna organizacija manjinskih samouprava, koja podupire udrugu s 50% materijalnih sredstava, odredila je da će ju potpomagati samo onda ako njezini članovi budu samo manjinske samouprave.

Ugovor o udruženju ponovno je preradio Jože Takač. Za sjedište udruge označeno je sjedište županijske manjinske samouprave, koje je u Kaniži. Prema ugovoru, odluke će moći donositi vijeće udruge u kojem jednako pravo imaju svi članovi, tj. predsjednici manjinskih samouprava. Predsjednik udruge uvijek je predsjednik županijske manjinske samouprave, gestor organizacija će obavljati i administrativne poslove. Koordinatora imenuje vijeće udruge, a poslove poslodavca obavlja predsjednik organizacije. Proračun udruge pojavljuje se u proračunu gestor organizacije kao posebna stavka, ali odluke u svezi s proračunom donosi vijeće udruge. Svaka ućlanjena mjesna manjinska samouprava udrugu potpomaže s 50 tisuća, županijska

samouprava s 300 tisuća, a Društvo Horvata kre Mure sa 100 tisuća forinti koju svotu trebaju doznačiti na račun županijske samouprave, ove godine do 30. travnja, a iduće godine do 30. siječnja.

Pošto su predsjednici potpisali ugovor o udruženju, došlo je do izbora koordinatora na zatvorenoj sjednici. Udruga je odlučila da neće objaviti oglas za radno mjesto kako se ne bi odugovlačilo vrijeme, nego će iz svojih redova predlagati osobu, tako je na zatvorenoj sjednici izabran Ladislava Gujaš. Koordinator će zaposliti u punom statusu od 1. svibnja s ugovorom do 31. prosinca 2009. g. To će biti tzv. pokusno, probno vrijeme kada će članovi udruge ustanoviti je li koordinatorski odista potreban za regiju i udovoljava li zahtjevima. Plaća koordinatora će se odrediti prema zakonu zapošljavanja osobe s fakultetskom diplomom.

Pošto je udruga utemeljena, potpisan je sporazum o međusobnoj suradnji s Društvom Horvata kre Mure, koji stupa na snagu od 1. svibnja 2009. na neodređeno vrijeme. U okviru sporazuma dvije organizacije će surađivati pri organiziranju regionalnih priredaba, potpomagati će jedna drugu i materijalno, usko će surađivati prilikom manjinskih izbora.

U ugovoru udruge u većim crtama naznačeni su **zadaci koordinatora**, među njima su: *usklađivanje izrade godišnjih programa manjinskih samouprava, sudjelovanje u organiziranju regionalnih priredaba, informiranje narodnosnih organizacija, ustanova, njegovanje i potpomaganje njihovih odnosa, praćenje hrvatskih odgojno-obrazovnih ustanova i upoznavanje njihovih problema glede stručnosti i financiranja te poticanje izrade nacrtu za njihovo rješenje, potpomaganje u međusobnom informiranju županijske, mjesne samouprave i HDS-a, praćenje natječaja i informiranje manjinskih organizacija o njima, pružanje pomoći u tome, te razne djelatnosti kojim ga udruga obavezuje.*

Utemeljenjem udruge, još su mnoga pitanja ostala otvorena, na koja će odgovor dati tek praksa.

BAJA – Vodokok. Do ljeta će na bajscome središnjem Trgu Svetoga Trojstva, na prostoru ispred Gradske kuće, biti postavljen novi vodokok u vrijednosti od 15 milijuna forinta, koji zajednički financiraju gradska samouprava i Zaklada za obnovu spomenutoga trga. Snopovi vode, ukupno trideset i jedan, izvirat će s razine popločenog trga, uz mogućnost da se igra vode programira i na glazbu, a nakon smračivanja bit će i pod raznobojnom rasvjetom. Time će, na mjestu dosadašnjega gradskog zdenca, novi vodokok postati i turističko obilježje glavnoga trga.

SANTOVO – Poziv na molitvu. Kako smo već najavili, u srijedu, 13. svibnja, na santovačkoj Vodici počinju državne marijanske pobožnosti, koje će se redovito svakog mjeseca na dan ukazanja Fatimske Gospe održavati do 13. listopada. Marijanska pobožnost počinje klanjanjem, koje će kod oltara na otvorenom pokraj velebnog kipa Blažene Djevice Marije, najvećeg na svijetu, od nehrđajućeg čelika, posvećenog lani u listopadu, od 15 do 17 sati predvoditi redovnici pavlini. Misno slavlje u 17 sati predvodit će dr. Balázs Bábel, nadbiskup kalačko-kečkemetki, a ubuduće uvijek jedan pozvani gost – obavijestio nas je ukratko santovački župnik naglašujući kako od listopada na santovačku Vodicu hodočaste sve brojnije skupine hodočasnika. Velečasni Imre Polyák ujedno sve poziva na molitvu, te očekuje velik odaziv domaćih vjernika, ali i hodočasnika iz drugih krajeva Mađarske.

KEČKEMET – Hodočašće, posjet Kačmaru i Santovu. Kako smo već prije najavili, skupina od dvadesetak Hrvata, dijelom i Mađara, koji žive i/ili rade u županijskome središtu, u organizaciji Hrvatske manjinske samouprave grada Kečkemeta u subotu, 18. travnja, posjetila je Kačmar i Santovo. Kako nam uz ostalo reče predsjednik hrvatske samouprave Stipan Šibalin, prije podne hodočastili su na kačmarsku Vodicu i pogledali obnovljenu kapelicu, a popodne u Santovu na santovačkoj Vodici najveći kip Blažene Djevice Marije na svijetu od nehrđajućeg čelika, koji je posvećen lani u listopadu (na slici). Nakon objeda posjetili su i Hrvatsku osnovnu školu, gdje ih je ravnatelj Joso Šibalin upoznao s prošlošću i radom hrvatske ustanove.

beta

Visoko priznanje dr. Ernestu Bariću

U sklopu proslave 40. obljetnice djelovanja Pečuškoga regionalnog odbora Mađarske akademije znanosti, 8. travnja, u sklopu prigodne Svečane skupštine, dodijeljene su nagrade i priznanja istaknutim znanstvenicima. Predsjednik Mađarske akademije znanosti József Pálincás također je sudjelovao svečanosti. Visoko priznanje među ostalima uručeno je i dr. Ernestu Bariću za njegov istaknuti rad na znanstvenom polju i organizaciji rada.

ZAGREB – Matica hrvatska pokrenula je veliku tromjesečnu manifestaciju „Proljeće s knjigom Matice hrvatske”, u sklopu koje se u travnju provela anketa za izbor najpoznatijega hrvatskog pjesnika. U sklopu te manifestacije travanj je bio posvećen hrvatskom pjesništvu i izboru najpoznatijega hrvatskog pjesnika, svibanj će biti hrvatskom jeziku i izboru najpoznatije knjige o njemu, a lipanj hrvatskoj kulturnoj baštini i izboru najpoznatijega hrvatskog spomenika. Anketa će se provoditi u Knjižari Matice hrvatske i na internetskoj stranici www.matica.hr. Danas ne može biti govora o knjizi samo u klasičnom, tiskanom obliku, nego i o elektroničkoj knjizi, internetskim stranicama, audioknjizi i drugim oblicima, kazuju organizatori.

PEČUH – U pečuškome Hrvatskom kazalištu 14. svibnja, u 19 sati bit će premijerno izveden kazališni komad s naslovom „Raskošno cvjetaju ruže”, na mađarskom jeziku, a 15. svibnja, u 19 sati predstava će biti izvedena na hrvatskom jeziku. Tema je priča o ljubavi pisca Antona Pavlovića Čehova i glumice Olge Knipper. Redatelj je kazališnog komada József Bodonyi. Uloge u predstavi na mađarskom jeziku igraju: Anton – Slaven Vidaković, Olga – Anna Györfi, a na hrvatskom jeziku: Anton – Stipan Đurić, Olga – Katarina Baban.

ŠOPRON – U Institutu za primijenjenu umjetnost zapadnomađarskoga Sveučilišta (Šopron, Deák tér 32) 29. travnja otvorena je izložba „Suvremeni hrvatski crtež”. Izložba se može pogledati do 22. svibnja, radnim danom od 10 do 18 sati i subotom od 10 do 14 sati.

„Lado” u Budimpešti

U povodu rođendana velikana klasične baletne umjetnosti Jeana-Georges Noverre, na poticaj Međunarodnog plesnog odbora, 29. travnja slavi se blagdan plesne umjetnosti, Svjetski dan plesa, podsjećajući javnost na taj umjetnički oblik koji prevladava sve političke, kulturne i etničke barijere.

U čast navedenog Dana, Mađarsko nacionalno kazalište plesa deveti put, od 16. do 30. travnja, u Budimpešti organiziralo je Festival pod nazivom Forum plesova – sve je ples, čije su se predstave odvijale u Kazalištu u budimskoj Tvrdi i Palači umjetnosti. Ove su godine na Festival, kao počasni gosti, pozvani: Hrvatski nacionalni ansambl narodnih plesova i pjesama „Lado”, Cullberg Balet iz Švedske i Cloud Gate Dance Theatre s Tajvana.

U četvrtak, 16. travnja u sklopu Plesnog foruma, splotom koreografija pod nazivom „Od Panonije do Jadranskog mora”, ispred prepune kazališne dvorane predstavio se plesni ansambl „Lado” iz Zagreba. Gledateljstvo je moglo uživati u koreografijama najpoznatijih hrvatskih koreografa kao što je svjetski poznati dr. Ivan Ivančan, Zvonimir Ljevaković, Branko Šegović, Mihajlo Smoljanović, Vid Bagur i umjetnički direktor ansambla Ivan Ivančan mlađi. Bile su to u šarolikim, bogatim narodnim nošnjama izvedene koreografije: Ladarke, Valpovački, Stari splitski, Baranjski, Susački, Prigorski, Pomurski i podravski, Primoštenski, Bunjevački momački plesovi, Lindo, Svadbeni običajni ples iz Podravine te splotovi glazbenih numera vrsnoga umjetničkog orkestra ansambla.

Lado starodrevna je slavenska riječ koja se često rabila kao pripjev u starim obrednim pjesmama sjeverozapadne Hrvatske, a znači dobar, drag.

Ansambl je osnovan 1949. godine radi istraživanja, prikupljanja te umjetničke obrade i scenskog prikazivanja najljepših primjera bogate hrvatske glazbene i plesne baštine. Vrhunski plesači (njih 37) koji su istodobno i izvanredni pjevači, s lakoćom se transfor-

miraju iz plesnog ansambla u reprezentativan folklorni zbor, a 15-ak odličnih glazbenika svira pedesetak tradicijskih i klasičnih instrumenata. „Lado” pri svojem djelovanju okuplja najpoznatije hrvatske koreografe, etnomuzikologe, glazbene aranžere i folkloriste, ali i skladatelje te dirigente nadahnutu pučkim glazbenim stvaralaštvom. Sve to rezultiralo je impozantnim koreografskim i glazbenim repertoarom s više od stotinu različitih koreografija i nekoliko stotina vokalnih, instrumentalnih i vokalno-instrumentalnih brojeva. Svojim repertoarom predstavlja hrvatsku baštinu nastalu na raskrižju kultura, obogaćenu mediteranskim, balkanskim, panonskim i alpskim utjecajima.

Uspješne nastupe ansambla – od osnutka do danas – pratile su i mnogobrojne nagrade i priznanja. Ravnateljica ansambla je Ivana Lukašić, a umjetnički direktor Ivan Ivančan mlađi. Voditelj narodnog orkestra je Alen Konki. *M. Dekić*

Prezentacija panonskih knjig u Čepregu

Pjesme Židanca Ivana Horvata konačno pred domaćom publikom

*Goste je s jačkom pozdravio mjesni zbor,
pod peljanjem Sabine Balog*

Na poziv Hrvatske manjinske samouprave, u Čepregu je Panonski institut iz Pinkovca predstavio najnovija izdanja 17. aprila, u petak, u mjesnoj knjižnici. U familijarnoj atmosferi promociju Panonske ljetne knjige, pjesničke zbirke Ivana Horvata ter knjižice Jožefa Haydna su otvorili čepreški jačkari ki, kako smo to kasnije i doznali, ljetos na peti jubilej će dostati i ime. Potom je dr. Robert Hajszan, predsjednik Panonskoga instituta u Pinkovcu, govorio o lanjskom panonskom četverojezičnom almanahu i najavio da u maju ili juniju je predviđena ovoljetošnja Panonska ljetna knjiga s glavnom temom takozvane panonske biografije velikih ljudi, ki su rođeni na ovom prostoru. Pokidob se ovo ljetos svečuje 200. obljetnica smrti Jožefa Haydna (1732– 1809) ni PAIN nije ostao dužan ter je tako na nekoliko stranic spomenut i veliki umjetnik, kompozitor vokalne i instrumentalne muzike. U ovom izdanju će još riči biti o botaniku Kluziusu ki je umro pred 400 ljeti i došao je iz Holandije. Živeći u Novom Gradu nekoliko ljet, sabirao je biljke, kitice ter ih sistematizirao po nazivi na latinskom jeziku, ali 1580-ih ljet kad još nigdir nisu bile otiskane hrvatske riči, on je već zabilježio i hrvatske nazive tih kitic.

Najveći interes je pripao ovput pravoda Pjesmam pokojnoga Židanca Ivana Horvata, čiji rodjaki u velikom broju su posjetili priredbu. Dr. Robert Hajszan je naglasio da već treće-četvrtu ljetos izdaje PAIN separate da bi dostali tekste za dodatno štivo. „Profesor Đuro Vidmarovič iz Zagreba me je prosio, zamolio da publiciramo pjesme Ivana Horvata, a rukopis on je dostao od pokojnoga profesora Krpana. Mi smo to rado akceptirali za publiciranje, a u tom lancu sam ja bio zadnji, kriv ili nekriv, za izdanje. Moram još dodati da su mi sestre Ivana Horvata rekly kako su pripravne predati još neobjavljene pjesme njevoga

brata, a Panonski institut je pravoda otvoren dojuče ljetos to i objaviti“ – rekao je još širitelj panonskih materijalov iz Pinkovca. Potom je Timea Horvat prešala dio iz recenzije Đura Vidmaroviča, za ovoga malo i zanemarenoga gradišćanskohrvatskoga pjesnika iz Ugarske, ter je recitala i nekoliko Horvatovih pjesam. Čuli smo još jednu pjesmu od starije sestre Ivana Horvata, od tete Marice, ka je još i jednu šaljivu epizodu povidala o svojem bratu iz ditinstva.

Na kraju sastanka Leo Radakovič, načelnik Pinkovca ter ujedno i zastupnik u Zemaljskoj vladi Austrije u Željeznu, je došao do riči i predstavio najprlje plodnu prijateljsku suradnju Pinkovca s Petrovim Selom. On kot predsjednik Djelatne zajednice hrvatskih komunalnih političarov govorio je još o toj dvojezičnoj (hrvatsko-nimškoj) knjigi ka još službeno nije predstavljena ni publiku u Austriji. Ova zajednica za 200. godišnjicu Jožefa Haydna u ruke nam daje zanimljivo istraživanje poznatoga muzikologa iz 19. stoljeća, Franja Šavera Kuhača ki tvrdi da je veliki kompozitor došao u kontakt s Gradišćanskimi Hrvatima u Željeznu i da je posljedica toga upoznavanja bila upletenje pojedinih hrvatskih narodnih jačak u njegova velika glazbena djela. Po Radakovičevu riči, knjiga pod naslovom *Jožef Haydn i hrvatske narodne jačke* oficijelno će se promovirati u Austriji u juniju, pokidob nek na danu Haydnove smrti, 31. majuša, se začmu priredbe vezane uz jubilej. Dr. Robert Hajszan je podilio panonske knjige, a i Panonski list, kot i Pjesme Ivana Horvata besplatno svim nazočnim, kot dar Panonskoga instituta.

Čepreški slavuji su stilski s gradišćanskimi jačkami zatvorili ov sadržajni večer ter uz jako bogatu goščinu, ka je presenetila i same goste.

-Timea Horvat-

BEČ, KOLJNOF – Gradišćanskohrvatski centar u Beču srdačno Vas poziva na otvaranje izložbe Koljnofca, slikara Miha Glodovca 6. majuša, u srijedu, početo od 20 uri. Bit će izloženo već od dvajset kipicov, na temu „Život u prirodi“, a priredbi će muzički okvir dati koljnofski tamburaši Goranci. Kako je rekly jedna od organizatorov Ingrid Klemenšič, na ov dogodjaj će otputovati u glavni grad Austrije cijeli autobus Koljnofceva.

ŠOPRON, NOVO MESTO – Minuloga vikenda je tročlana delegacija iz Šoprona otputovala u Sloveniju, na čelu s koljnofskim načelnikom Franjom Grubičem. Cilj putovanja je bio da na djelatnom sastanku organizatorov međunarodnoga športskoga naticanja za mlade „Igre prijateljstva“ iz Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, pogledaju sve moguće športske dvorane kade budu održane utakmice u rukometu, nogometu, košarki, stolnom tenisu i šahu za naticateljje iz četirih zemalj. Novo Mesto, ki grad je ljetos na se uzeo ulogu domaćina, je ponudio športske hale u Novom Selu i Trebnju. Kako je rekao još koordinator ovih igar na ugarskoj strani Franjo Grubič, športska manifestacija je ljetos predviđena od 18. do 20. septembra ter iz svake države će otputovati 85–90 igračev. József Rákóczi, predsjednik, i Mátyás Zámbo, tajnik športske komisije grada Šoprona, jednako su zadovoljni došli domom i jur pripravljaju šopronske ekipe na jesenske igre. Lani su se V. Igre prijateljstva odvijale uprav u Šopronu.

SANTOVO – Prvosvibanjska zabava i izložba. U Santovu se organizira već tradicionalna prvosvibanjska zabava, koja će se ove godine održati u subotu, 2. svibnja. Kako nam reče jedan od glavnih organizatorov Ilija Stipanov, od 9 sati na mjesnomu nogometnom igralištu upriličit će se već tradicionalni malonogometni turnir, a nakon nekoliko godina ponovno će se organizirati i natjecanje u kuhanju ribe. Navečer se u mjesnoj Čajani priređuje nostalglična diskozabava. U nedjelju, 3. svibnja, u mjesnoj športskoj dvorani priredit će se već tradicionalna izložba cvijeća. Uza sajam obrta i cvijeća, priredit će se i niz zabavno-kulturnih sadržaja, zabavna zanimanja za djecu u raznim vještinama, izložba mjesnih umjetnika, kušanje vina i drugo, a u okviru kulturnog programa bit će još i narodnoga te društvenog plesa.

Živko Mandić

Šokica sam i bit ću dovika

Santovački bećarci

Nakon u nedavnoj prošlosti objavljene jezikoslovne knjige *Antroponimija i toponimija bunjevačkih Hrvata u Mađarskoj*, ovih je dana u nakladi naše budimpeštanske Croatiace tiskom objavljeno novo djelo Živka Mandića s naslovom **Šokica sam i bit ću dovika**. Ova pozamašna knjiga B5 formata (450 stranica), popularno-znanstvene namjene, plod je autorova mnogogodišnjega sakupljačkog rada. Knjiga obuhvaća iznimno golemo mnoštvo sićušnih bisera, najkraćih umotvorina santovačkih Hrvata, takozvane bećarce, bez kojih ni dan-danas ne može proći nijedna veselica, moba, berba, svinjokolje, o svatovima da i ne govorimo.

Sama riječ „bećarac“ izvedena je iz riječi „bećar“, što znači neoženjena, slobodna čovjeka objesnog ponašanja. Ima ih tri osnovna ustrojna tipa: monološki, dijaloški i narativno-opisni. Općepoznati su diljem Slavonije, Like, sjeverne Bosne, Srijema, Baranje, Bačke i Banata. Smatra se da je humoristični oblik tih narodnih pjesama začet u Slavoniji, i otud se širio.

Kao što u Predgovoru čitamo, „u svim razdobljima novije santovačke povijesti bilo je darovitih pojedinaca iz naroda koji su spoznali dražest pjesničke riječi, koji, osjećajući snagu važnih čimbenika ljudskoga života, i sami su se okušali svojevrstnim umjetničkim oblikovanjem, stihotvorstvom, pa događaje iz svojega vremena neposredno pretočili u pjesmu, najčešće u takozvani bećarac, u tu slikovitu i sažetu formu stihovanog izražavanja, čime su otkrivali svoje duševno stanje, vedru stranu svog života, izravno iznosili svoje želje, čežnje, zanose, male radosti, najdublje osjećaje, dakako, ponajčešće naklonost i ljubav. Svaki

Nova knjiga Živka Mandića

topliji pogled voljene osobe, svaki uzdah srca mogli su biti podlogom za pjesmu. Bećarci, često u duhovitim stihovima, prate život, najrazličitija zbivanja iz svakodnevice uvjetovane i povijesnim i društvenim događajima, kadšto iznoseći kritiku pojedinih pojava ili ljudskih postupaka, nerijetko pak dajući oduška vječno prisutnoj želji za šalu, izrugivanje, dapače za zajedljivost. Uvijek u sprezi s pjevanjem, glazbom, neobuzdanim pokretima, paradiranjem, lumpovanjem, plesom i bećarski naherenim šesirima, te narodne pjesme bile su sastavnicom života našega čovjeka.”

Santovački bećarci pokazuju veliku tematsku razuđenost, stoga ih je autor, na u znanosti uobičajeni način, prema njihovu sadržaju, prema tematskom kriteriju, svrstao u određene skupine (67), koje su onaslovljene po jednom stihu iz dane skupine. Najviše ih nalazimo u skupinama *Oče moje garave i lipe* (gdje djevojka pjeva o sebi), *Pivaj, sviraj, sad je pirovanje* (svatovski) i *Svi u selu od mene divanu* (stanovnici pojedinih ulica, poimence opjevani Santovci).

Dok u drugim krajevima susrećemo gotovo isključivo bećarce s dva stiha, dotle u Santovu vrlo su česti bili oni s više stiha, tri, četiri, pet...). Ponegdje uočavamo cijeli niz suvislih, logički povezanih stiha. Specifičnost je tih pjesmica i tzv. sumorni bećarac. Naime Santovci su pjevali ne samo kad su bili zadovoljni i sretni nego i kada su ih trle brige i mučile tuge, kada im je što tištilo dušu. Bećarcem su pokušavali ublažiti trnovitu stazu svojega života koja ih je vodila iz bijede i siromaštva u povremene uspone ili još veće padove. Tada su pjevali tu vrstu bećarca kojemu je melodija sjetna.

Mnogi ostvaraji srca i uma našega jednostavnog čovjeka, tiskani u ovom izdanju, dostižu vrhunce umjetničke usavršenosti, napose oni s leoninskim srokom, tj. rimom unutar jednoga stiha.

Npr.: *Nisam lipa, al nisam ni slipa: / jesam bolja neg inoća moja.*

Tko upozna ove prekrasne pučke umotvorine, složit će se s autorovom tvrdnjom: „Bećarce naprosto nisam smio prepustiti iščekujuć, ta u njima se zrcali svagdašnjica našega čovjeka, njegova prošlost i svjetonazor, njegova doživljena, odradovana i odbolovana mladost, u njima se odražavaju i starodrevni običaji, vjerski život, nošnja, uresje, veselice, štoviše, i olovne ratne godine, politička zbivanja, nacionalna obespravljenoost, klasna podjarmljenost u prethodnim društvenim sustavima, njegov uzaludni otpor maćehinskoj sudbini, borba za narodnosnu posebnost, njima su moji suseļjani zasladaivali protok svog života, i pogotovo zato što su ispjevani ni na kojemu drugom doli na iz-

vornome, meni najmilijem govoru santovačkih Hrvata.”

U vrijeme skupljanja ovih pučkih ostvaraja većina kazivača bila je već u podmakloj životnoj dobi. Autoru su kazivali bećarce uglavnom iz svoje mladosti, s početka 20. stoljeća. Mnogi su se sjećali omiljenih bećaraca svojih roditelja, djedova i baka, zato tu nalazimo i one koji su pjevani u još dubljoj prošlosti. Iz njih nam zrači neki topao dašak davno prohujalog doba. Kroz te stihove i sami poniremo u svagdašnjicu tih naših sunarodnjaka, marnih težaka odanih rodnoj grudi, postajemo čežnjivi za vremenom u kojem se toliko maštalo o trajnim i općeljudskim vrijednostima.

Posebnu odliku knjige čini šezdesetak starih santovačkih fotografija s kraja 19. i iz prve polovice 20. stoljeća.

Skrećem pozornost na 540 bilježaka koje sadrže tumačenja nekih bećaraca, odnosno rezultate istraživanja u matičnim knjigama, te na manje poznate riječi.

Marko Dekić

Trenutak za pjesmu

Željko Maljevac

Tko zna?

Tko zna
Hoće li riječni rakovi u tvojim
maglovitim očima
Isplesti vijenac rosnih suza
Ili ćeš samo sretno odahnuti
Kada saznaš da su me grbavci
S trga burze
Zatočili u odaje zaborava
Dok je zavjerenik čitao tekst kazne?

Tko zna
Hoćeš li mi zadnji poljubac
U sijede krletke srca poslati
Kada glodavci oglođu
Najslasnije košnice
Mladenačkih htijenja?

Tko bi znao
Hoćeš li pobjeći
Od noćnih ružnih snova
I hoćeš li sa mnom osluškvati
Rzanje divljih konja
U zjenicama uvelih očiju?

Tko zna
Hoćeš li mi ikada oprostiti
Ako se ne vratim na tvoje uzglavlje
Samo zato što sam s bratom
Išao čuvati domovine prag?

Sisak, siječanj 1991. godine

Oratorij *Izaija* u dupke punoj Pečuškoj bazilici pod pokroviteljstvom Europske Unije

Jedan od najizvođenijih hrvatskih skladatelja mlađe generacije, Varaždinac Davor Bobić skladao je za više od 250 hrvatskih i mađarskih izvođača oratorij „Izaija” – posvećen proslavi 1000. obljetnice Pečuške biskupije. Ovaj višegodišnji hrvatsko-mađarski projekt svoj je vrhunac doživio 18. travnja na svjetskoj prazidnici u Pečuhu, u bazilici Sv. Stjepana.

Prije prazidnice oratorija *Izaija* mladog i talentiranog Davora Bobića, ravnatelja Varaždinskih baroknih večeri, političke i kulturne predstavnik grada Osijeka i grada Varaždina pozdravio je ravnatelj Panonskih filharmoničara Zsolt Horváth, a od strane Prijestolnice europske kulture Pečuh 2010 umjetnički ravnatelj Zsolt Szalay. Mladi hrvatski skladatelj Bobić, sveučilišni profesor i ravnatelj Koncertnog ureda u Varaždinu, u svojim sažetim mislima naglasio je da su se predstavnic triju gradova uz božju riječ, koja povezuje narode i prostore, ponovno našli na okupu. Svi govornici, i domaćini i suorganizatori gosti smatrali su da više ne postoje nikakve barijere, i da je na pomolu intenzivna suradnja, čiji je prvi korak u subotu učinjen, a drugog dana ponovljen nastup u Osijeku te trećega u Varaždinu. Djelo u hrvatsko-mađarskoj koprodukciji zapravo je uvertira predstojećih zajedničkih pothvata te se ostvaruje u okviru potpomognutog programa Godine vjerske kulture. U čast 1000. obljetnice Pečuške biskupije oratorij je i napisan. Varaždinci su donijeli lijep poklon iz svoga grada, koji ove godine obilježava 800. obljetnicu kraljevskoga grada, a bio je jedno vrijeme glavni grad Hrvatske. U program je uključen i Osijek, naime na taj način oživjeli su stari refleksi povezivanja kulturnih ustanova u tim gradovima kada su kazališne družine (mahom njemačke) u prvoj četvrti 19. stoljeća uzajamno se posjećivale i imale nastupe. Na poticaj Antonaete Radočaj, voditeljice Centra za kulturu i dirigenta zbora u Osijeku, pokrenuta je čitava stvar, naime smatrala je da povodom tisućljetne obljetnice Pečuške biskupije valjalo bi odati čast Biskupiji, u čiji su djelokrug pripadali i ovi južni krajevi u Hrvatskoj.

Pod pokroviteljstvom Europske Unije, povodom obilježavanja grada Pečuha kao projekta kulturne prijestolnice Europe 2010, izveden je oratorij „Izaija” za solo, naratore i simfonijski orkestar.

U programu su pod ravnanjem Zsolta Hamara sudjelovali Panonski filharmoničari, Pjevački zbor «J. J. Strossmayer», Umjetnička akademija u Osijeku, Vokalni ansambl «Brevi», Dječji zbor «Osječki zumbići», zborovoda Antonaeta Radočaj Jerković,

solisti: Andrea Meláth alt, Berislav Jerković bariton. Predstava je imala dva naratora Slavena Vidakovića i Lászla Csabu iz Pečuha. Dramatizacija i oblikovanje libretnog sadržaja: Narcis Grabar, transliteracija: dr. Dragutin Matak, savjetnici za govor: dr. Dragutin Matak, Aibigail Rahel Davidson Schafer.

Prorok Izaija prorok je iz Starog zavjeta. Prije tri tisuće godina propovijedao je da će nam Isus stići kao Mesija, a na temelju toga je

oratorij osmislio nadareni skladatelj Davor Bobić. Ovo velebno glazbeno djelo temelji se na starohebrejskim, starogrčkim i latinskim tekstovima iz kojih je autor trebao sastaviti svoje djelo. Naratori osim mađarskog jezika, dakako, čitali su tekst i na starohebrejskome. Međutim povremence tekst je bio teško razumljiv jer to djelo izveo je zbor od 120 članova, te uz njih 90 glazbenika koji su i na starim glazbalima, kao što je i židovski šofar (prastara židovska truba načinjena od ovnova roga), a bilo ih je osam, u koje su puhali učenici Umjetničke stručne srednje škole u Pečuhu.

Duro Franković

Staroslavenska maša u Koljnofu i Kisegu

Mišoviti zbor Sv. Mihovila iz Žminja u Istri je sa svojim farnikom, gospodinom Jordanom Rovisom gostovao kod Gradišćanskih Hrvatov subotu, 25-oga, i nedilju, 26. aprila. U subotu u 19 uri svečevali smo svetu mašu u hodočasnoj crikvi u Koljnofu, a nedilju u 11 uri u crikvi Sv. Emerika u Kisegu.

Vjernici su dobili cijeli tekst staroslavenske maše da budu mogli slijediti i svečevati svetu mašu otprilike na ta način kako su ju svečevali naši preoci kad su se doselili u kraje kade danas živimo. Poznato je da su nas pri našem naseljavanju sprohadjali popi glagoljaši. No staroslavenski jezik se je vrijeda izgubio jer su se svete maše u novoj domovini morale služiti na latinskom jeziku. Zato je postalo vjernikom, ki su došli na ove svete maše, toplo oko srca kad su začuli svečevanje svete maše na starohrvatskom jeziku. Taj jezik niti nije tako puno drugačiji

od našega gradišćanskohrvatskoga. Čuda riči mi i dandanas još tako hasnujemo, nij bilo dužičke množine, kot je i mi nimamo. Ali posebni doživljaj je bio slušanje pjevanje zbora Sv. Mihovila.

Kad 40 vrsnih pjevačic i pjevačev zapjeva, a to na vrlo visokom nivou, onda se ima i nešto čuti. Mnogim su mravi protekli tijelom. Minjanje pjevanja od najmilijeg pianissima do najzmožnijeg fortissima prošlo je svakomu kroz kosti. To zmožno pjevanje, koje nas je presadilo petsto ljet po najzad u povijesti, dalo nam je u neki momenti osjećaj kao da su se probudili naši preoci i da smo s njimi združeni.

Hvala zboru i župniku iz Žminja. Žalimo da su se već vratili najzad, ali nas batri njihovo obećanje da čedu nas opet pohoditi.

Mirko Berlaković

Prvopričesnici 1979. ljeta u Petrovom Selu, s farnikom Vincijem Karlovićem

Dan hrvatskoga jezika i kulture u Tukulji

ZAGREB – Između tri tisuće rukom pisanih knjiga, među kojima su i vrijedne inkunabule, u knjižnici franjevačkog samostana Male braće u Dubrovniku nalazi se i rukom pisani prijevod „Misala rimskog u jeziku slovinskom”. Za njegovo postojanje znalo se i dosada, no autor je bio nepoznat. Profesor Zvonko Pandžić, nakon višegodišnjeg istraživanja, dokazao je da je autor prijevoda Bartol Kašić, pisac prve hrvatske gramatike. Nije se znalo tko ju je napisao jer su prva dva lista odrezana. Na njima je vjerojatno nešto pisalo što bi više govorilo o toj tajni, misli fra Stipe Nosić, gvardijan franjevačkog samostana Male braće u Dubrovniku. Spomenuti Misal s kraja 17. stoljeća pisan je istim štokavsko-ikavskim jezikom kao i Kašićev „Ritual rimski”, također iz 17. stoljeća, dokazao je profesor Pandžić. Na istoj vrsti papira na kojoj je prijevod Misala, otkrivaju to vodeni znakovi pomoću kojih se može točno otkriti koja je radionica i kada izradila papir. Prepisana je i latinska autobiografija Bartola Kašića, koja se također čuva u spomenutoj knjižnici.

ČUNOVO – Hrvatsko kulturno društvo Čunovo srdačno vas poziva na predstavljanje nosača zvuka tamburaške grupe Čunovski bečari, pod naslovom *Visok je, visok I. i II.* u mjesni kulturni dom, 9. majuša, u subotu, početo od 18 uri. U okviru kulturnoga programa nastupaju još: Muško jačkarino društvo iz Hrvatskoga Jandrofa, Koljnofski tamburaši ter Tamburica Bijelo Selo. Od 20 uri je zabava uz petrovisku grupu Pinkica.

SAMBOTEL – Studenti i profesorice s Katedre za hrvatski jezik i književnost na Zapadnougarskom sveučilišću, prošli su vikend sadržajno, a ujedno i zabavno proveli u Hrvatskoj. U organizaciji Ivane Perković, lektorice za hrvatski jezik, je 25 izletnikov 25. aprila pogledalo najprije znamenitosti Zagreba, a drugi dan je posjetilo Nacionalni park Plitvička jezera. Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Hrvatske je za sambotelu delegaciju osiguralo smještaj u Zagrebu.

DARANJ – Hrvatska samouprava u podravskom Daranju, na čelu s Ladislavom Vertkovcijem, bilježi nove aktivnosti, naime lani su izdali dvojezični zidni kalendar za tekuću godinu, popraćen starijim slikama o narodnoj nošnji podravskih Hrvata, i novijim fotografijama s izložbe o nošnji i nekadašnjem životu te naše etničke skupine u mađarskom selu Daranju. Spomenuta samouprava ustrojava izlete. Dana 3. travnja Đuro Franković predavao je o prošlosti hrvatskog i mađarskog stanovništva na tim prostorima pokraj Drave. On se u svom izlaganju osvrnuo i na Mirovnu konferenciju u Parizu (1919–1920), kada je taj kraj, od 1918. do 1921. godine, bio pod srpskom okupacijom.

U tukuljskoj Osnovnoj školi „Sándor Weöres” u okviru „Dana Sándora Weöresa” 3. travnja organizirali smo „Dan hrvatskoga jezika i kulture”. Priredba je održana za cijelu školu, tj. za 800 učenika, radi boljeg upoznavanja i širenja hrvatske kulture. Programi su započeli već od 8 sati. Za niže razrede priređena je lutkarska igra „Pepeljuga” u izvođenju lutkarske družine pedagoga škole, a većim učenicima, od 5. do 8. razreda, ponudili smo kinopredstavu.

Nakon „Pepeljuge“ mala su djeca imala razne programe: crtanje hrvatske zastave, izložba pod naslovom „Tisućugodišnje veze Hrvata i Mađara”. Tukuljkinja Ana Grgić pripovijedala je djeci o mjesnim Hrvatima, o njihovu životu, običajima, a djeca su mogla postaviti svoja pitanja, te su pogledali film o Hrvatskoj, kako bi bolje upoznali onu državu gdje će vjerojatno provesti ovo ljeto, poput mnogo mađarskih obitelji.

Nakon tih aktivnosti započeo je kulturni program u Športskoj dvorani. Nastavnica Marija Prenner-Dobóczy pozdravila je učenike, sudionike i goste, koji su bili: Neda Milišić, ataše za kulturu Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Anica Petreš-Németh, ravnateljica budimpeštanskoga HOŠIG-a, Marija Silčanov-Kričković, voditeljica plesne skupine „Tamburica”, Magdalena Šibalin Kühn iz instituta OFI u Budimpešti, Zorica Babić-Agatić, predsjednica Hrvatske manjinske samouprave u Tukulji, Miklós Giczi, ravnatelj tukuljske škole.

U kulturnom programu sudjelovali su i predstavili hrvatsku kulturu: plesna skupina „Tamburica” iz Budimpešte, izvela je koreografije iz svih krajeva Hrvata u Mađarskoj, Orkestar „Bačka” iz Gare pod vodstvom Erharda Bendea i solistica Darinka Orčik iz Santova.

Recitirali su hrvatske pjesme: Aleksandra Udrea, Kata Nad, Barbara Kiš, učenice 3. razreda.

Potom su slijedili športski programi za učenike, a sudionike i goste čekao je objed u školi. Tada smo ocijenili naš rad u školi, dogovarali smo se za daljnju suradnju tukuljske škole i HOŠIG-a. Želimo da što više naših učenika nastave učenje u hrvatskoj školi, i ne prestanu s učenjem hrvatskoga jezika.

Za godinu dana opet ćemo organizirati „Dan hrvatskoga jezika i kulture“. Nadamo se da tako možemo opširnije predstaviti hrvatski jezik i kulturu ne samo onima koji ga uče. Vjerujemo da će s trudom i radom hrvatski jezik dobiti veće značenje, ne samo na nastavnim satima nego i izvan nastave.

Edmond Bende

Lijepom Našom

Nacionalni park Plitvička jezera

Prije 60 godina proglašen nacionalnim parkom

Nacionalni park Plitvička jezera svoju ljepotu zahvaljuje ponajprije sedri i sedrotvornom bilju. Naime tvorbom sedre i pregrađivanjem riječnoga korita nastalo je čak 16 prekrasnih jezera okruženih gustim šumama u kojima obitavaju mnoge rijetke životinjske i biljne vrste, pa nije čudno da su Plitvice najposjećeniji među osam nacionalnih parkova u Hrvatskoj. Prvi kartografski zapisi Plitvičkih jezera nalaze se još na crtežima iz 17. stoljeća. Naziv Plitvice prvi put u literaturi javlja se 1777. godine, a trebalo je samo stotinjak godina da se potakne proglašenje Plitvičkih jezera zaštićenim područjem, pa su osmog travnja 1949. ona proglašena prvim hrvatskim nacionalnim parkom, među mnogima najpoznatijim upravo po Velikom slapu što nastaje spuštanjem vode potoka Plitvice preko stijene visoke 78 metara. No vrijednosti NP-a Plitvička jezera nisu samo slapovi i jezera; tu je i tisuću i 267 biljnih vrsta, zatim nadaleko slavni medvjed, čak 157 vrsta ptica te više od 50 vrsta sisavaca: puhovi, rovke, voluharice, jež, kuna zlatica, kuna bjelica ili divlja svinja, a odnedavno se govori i o 20 vrsta šišmiša koji žive u raznim staništima, rupama u špiljama, pod korom drveća, u dupljama...

Plitvička su jezera podijeljena na gornja i donja. Gornja su od Prošćanskog jezera do Kozjaka u blago položenim proširenjima dolomitne podloge, a donja u vapnenačkom kanjonu koji se dalje ispod Sastavaka nastavlja kao kanjonski tok rijeke Korane dugo do svog

ušća 134 km. Dužina Plitvičkih jezera (prema uzdužnom profilu M. Petrika iz 1952. godine) iznosi 8200 m, a ako se tome pridoda Liman draga na Prošćanskom i Sušanjaska draga na Kozjaku, te najudaljenija točka na jezeru Ciginovac – uzdužna linija vodene površine čitavih jezera iznosi 9050 m.

Potok Plitvica, dužine 4 km, dio je Plitvičkog sustava jer njegove vode tvore najveći plitvički slap visine 76 m, što se iznad Sastavaka na kraju jezera Novakovića brod ruši u kameno udubljenje tvoreći početak toka rijeke Korane. Potok Plitvica izvire kao jako krško vrelo ispod strmih stijena na visini od 606 m u blizini zaseoka Rodić poljana, u podnožju velike građevine Vile Izvor. Ispod zaseoka Rodić Poljana u Plitvicu se ulijeva potok Sartuk.

MALA
STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fiečhaza

PROLJEĆE

Volim proljeće jer mi je tada rođendan, i divno je vrijeme. Ljudi rade zemlju, naprimjer: oru, kopaju, grabljaju, siju, sade... Proljetnice su: jaglac, maslačak, ljubica, tulipan, neven, đurđica... Kao i drugi put, dolaze ptice selice: lastavice, rode, jastrebovi... Lastavice koje dolaze i sve ptice selice ponovno grade gnijezdo. Drveće cvjeta. Vrijeme je ugodno i toplo. U ovo doba ima malo vjetera i još manje kiše. Tu su i praznici kao: Dan žena, Uskrs, proljetne ferije, Dan rada, Duhovi. U proljeće leptirići lete u cvjetnom vrtu. Životinje se probude iz zimskog sna. Tada ljudi idu na izlet. Djeca se mnogo igraju u prirodi.

To se događa u proljeće.

Ivana Martić, Santovo, učenica 4. razreda.

PROLJEĆE

Volim proljeće jer je blizu Uskrs. U proljeće drveće pupa. Pčelice već kupe pelud. Proljetnice mi se sviđaju, naprimjer ove: šafran, ljubica, zimzelen. A temperatura je baš dobra, nije prehladno, a ni vrućina. Leptirići po nebu plove. Dječica se igraju na ulici. Već se može voziti bicikl. Životinje koje su spavale zimski san već su se probudile, naprimjer: mede, vjeverice, žabe, gušteri. Ljudi oru traktorima. Jedno je vrlo dobro: da su u travnju proljetne ferije. Proljeće je jedno najljepše godišnje doba. Vjetar tiho puše. Vrlo volim proljeće zato što mi je 1. svibnja rođendan.

Već jako čekam drugo proljeće jer ću onda imati 12 godina.

Patricio Čahut, Santovo, učenik 4. razreda.

S. B.

Stanko Vraz

Majčica, moj andeo

Sad mi čelo ljubi, Sad mi ljubi oči,
Sad mi vlasi redi, Sada ljubi usne,
Sad mi lice gladi, Sada drži ruku,
Sad u oči gleda. Sad mi njome prijeti.

Na usnama spazim
Smiješak joj ljuveni.
Aj, ta majka mi je
Andelak Mileni.

*Drage mame, sretan
Vam Vaš praznik,
Majčin dan!*

Šenkovljani u trećem posjetu Bizonji

HRVATSKI ŽIDAN – Pred kratkim je utemeljen muški zbor u ovom selu koji pjeva na klapski način. Dosad su slavili imali jednu probu, pod peljanjem Veronike Brezović, i veljek su se začeli baviti popularnom pjesmom iz Dalmacije „*Da te mogu pismom zvati*“. Štefan Krizmanić, ki je i sam član ovoga zbora, je istaknuo da muži ne kanu biti konkurencija mišanomu zboru, nek ovi člani rado pjevaju, a i probe izgledaju malo slobodnije pokidob uz druženje i kupice se zdižu. Kako se povida, židanski muški zbor ćemo viditi na pozornici samo dojuče ljeta, donidob svake subote se planiraju najti na probi i sve dati iz sebe da ako dojde do koncerta, imaju čim očarati svoju publiku.

HRVATSKI ŽIDAN – Mjesna osnovna škola je od predlani član obrazovne ustanove mikroregionalnoga višestranoga udruženja grada Kisega i njegovoga okruženja, ali svoju samostalnost i zavolj podučavanja hrvatskoga i nimškoga jezika nije čisto izgubila. Ljetos isteče mandat zamjenice direktorice Kate Bánó, na čelu židanske škole, i na nje mjesto dvime su nutradale naticanje. Židanka Marija Szabó, učiteljica hrvatskoga jezika u ovoj, a i u kiseškoj školi, ter školnikovica iz Kisega Gabriela Szijj. Kako je rekao načelnik Hrvatskoga Židana Štefan Krizmanić, o novoj zamjenici će se još odlučiti ovajedan, ka će od septembra peljati malu školu s učenici od 1. do 4. razreda. Ovo je jur drugo školsko ljetu kad nij podučavanja u gornji razredi.

KOLJNOF, BIBINJE – Ovoga vikenda će Koljnofci zajedno slaviti s Bibinjci 25. obljetnicu iskrenoga prijateljstva. Oko 40 gostov će dospiti iz Dalmacije u sridnje Gradišće 1. majuša, petak, kade ih čeka najprije izlet u Austriju, potom pak vinokušanje u pivnici mjesnoga vinara Atila Pajrića. U subotu za pregledavanjem grada Šoprona počinje gril-parti u Gori, kod Matine kuće. Do 19 uri gvišno će biti dovoljno vrimena za druženje u prirodi, a potom u okviru kulturnoga programa će se emitirati videofilm o 25-ljetnoj suradnji, sastanki ki na morju, ki u Gradišću. Pri večeri neće mirovati ni tamburaši. Pokidob je 3. majuša, nedilju, veliko shodišće Gradišćanskih Hrvatov u Juri, Bibinjci će moći nazočiti i na tom vjerskom dogodjaju. Za objedom slijedi zbogomdavanje sve do dojučega ljeta kada budu Koljnofci znova putovali na Jadransko morje.

TAVANKUT – Tiskana je kronika (novine) Gupčeva lipa koju uređuje Marija Matković. Ovo izdanje od prošle godine pomno bilježi sve važnije događaje i aktivnosti tamošnjega Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog društva „Matija Gubec“.

S velikim su nestrpljenjem članovi KUD-a Mihovila Krušlina iz Šenkovca čekali odlazak u Bizonju gdje imaju prijateljske odnose s Hrvatima ovog dijela Gradišća. Autobus Meštrović prijevoza bio je popunjen do zadnjega mjesta, nestrpljivo se čekalo da predsjednica KUD-a Karmen Luketić napravi prozivku, pa zatim provjera putovnica i konačno strpljivo vozač Goran, pokreće autobus. Već u Brdovcu, nestrpljivi putnici vade sendviče, a oni odvažniji, a to su u pravilu tamburaši, nazdravljaju zlatnom tekućinom. Veselju družini u Brdovcu se pridružuje župnik Vladimir Trkmić, a na odmorištu Plitvice i voditeljica plesača Katarina Horvatović. Kompletirani, veseli i raspjevani kudovci nastavljaju put do Mađarske. Da ne bi bilo dosadno i monotono, brine se vođa tamburaša Renato Turk, a poziciju trušara tradicionalno drži tamburaš Nenad Hrg. Voditeljica Katarina pjeva Gibonija, djeca radosno ciču. Župnik Vladimir Trkmić i predsjednik povjerenstva za kulturu općine Brdovec Božo Novak strpljivo podnose žamor u autobusu, čas pjesma, čas vicevi, pa opet pjesma, uglavnom radost tijekom cijelog puta. Na graničnom prijelazu Goričan, kratki predah, posljednja postaja u Hrvatskoj, pa ulazak u Mađarsku.

Brzi Mađari

Iz povijesti prelazaka graničnoga prijelaza Goričan, Šenkovljani pamte spore carinike s mađarske strane koji su lijeno i sporo pregledavali autobus, no začudo, i ovdje se nešto promijenilo. Čekalo se svega 30 minuta, a policajci i carinici su brzo i profesionalno obavili svoj posao. Polako se otvaraju mađarska prostranstva, pogled puca u nedogled, ali očaravaju uređena i obrađena polja, kukuruz je već zasijan, sve je uredno i dojmljivo.

Razmjenjuju se sms-ovi s novinarkom Hrvatskoga glasnika Timeom Horvat koja, nažalost, ovaj puta neće biti nazočna druženju Bizonjaca i Šenkovljana. Stiže i poruka Tilde Kőrösi koja u Bizonji vodi kulturni centar i hrvatsku zajednicu, provjerava je li sve u redu na putu.

Dolazak u Bizonju

Nakon gotovo četiri sata vožnje po prelasku graničnoga prijelaza Goričan, stižemo u Bizonju, velike vjetroelektrane nanovo podsjećaju da su Šenkovljani nadomak ljudi koje neizmerno vole i cijene, blizu svojih Bizonjaca. U dvorištu doma kulture Hrvata u Bizonji čeka odbor za doček s Tildom Kőrösi na čelu. Pjesma, pozdrav, pokoja suza radosnica i, naravno, „palinka“ (rakija). Nakon iskrenih poljubaca dobrodošlice, svi zajedno kreću u restoran gdje se služi fini ručak.

Odlazak u dvojezičnu školu

Nakon ručka odlazak u mjesnu školu gdje se od jeseni provodi dvojezična nastava, a hrvatski je obvezni predmet. Škola je dosta stara, ali lijepo uređena i velikim dijelom obnovljena. Djeca su u školi, jer u Mađarskoj uskrni tjedan nije praznik. U školsku knjižnu riznicu predaju se knjige koje šalju iz

Osnovne škole Ivana Perkovca iz Šenkovca. Fundusu knjižnice u Bizonji su nazočno potrebni naslovi na hrvatskom jeziku i svaka knjiga iz domovine dobro je došla. Nakon posjeta školi u Bizonji, šenkovljanska ekspedicija se odlazi smjestiti, jedni odlaze u kuće domaćina, a drugi (uglavnom djeca) i prateći dio ekspedicije u obližnji motel, na samoj austrijskoj granici.

Večera u Bizonji

Nakon smještaja ponovno se svi zajedno okupljaju u kulturnom centru Hrvata u Bizonji, Tilda uime domaćina upućuje službene riječi dobrodošlice, te se nakon toga služi večera. U prijateljskom druženju brzo prolaze sati i treba poći na počinak.

Vjerska dimenzija posjeta Bizonji

Drugog dana okupljamo se nakon doručka i krećemo na izlet u Juru (Győr), županijsko središte ovog dijela Mađarske. Organiziran je posjet sjemeništu gdje je domaćin prof. dr. Jive Šmatović. On svoje goste upoznaje s poviješću kaptolskoga brijega i sjemeništa koje je izgrađeno 1910. godine. Ove se godine priprema 21 bogoslov, mada je kapacitet sjemeništa gotovo šezdesetak bogoslova. Prof. dr. Jive Šmatović objašnjava kako je prema nauku Marija 1697. tri dana plakala nakon što je iz Irske donesla kip zbog nemira protiv katolika u toj zemlji. U znak sjećanja na taj događaj mnogi vjernici pohode katedralu u Juri, a prvog vikenda u svibnju redovito to čine katolici gradišćanski Hrvati iz Mađarske, Austrije i Slovačke. Potom posjećujemo crkvu Duha Svetoga u Juri koju vodi župnik Franjo Benković. On je podrijetlom iz Hrvatske, njegovi su se preci u srednjem vijeku doselili u Mađarsku. Izgrađena crkva i njezina uređena unutrašnjost očaravaju, a župnik Franjo ukratko je objasnio povijest gradnje i naglasio probleme koje je imao kada je krenuo s tom idejom. Nakon izgradnje crkve, uspio je u zajedništvu s vjernicima i iseljenom Hrvatskom izgraditi školu za 1200 učenika s pripadajućim sadržajima poput dvije školske dvorane, pa zatim internatom. To nije bilo sve, župnik Franjo Benković upustio se u gradnju doma za stare osobe, gdje je danas smješteno gotovo 400 starijih. Jura je katolički grad u kojem živi domalo 65% katolika, a župnik Franjo Benković

uspio je toliko toga puno izgraditi i napraviti za katolike i Hrvate u ovom dijelu Mađarske da je to prosto zadržljivo. Franjo je rodom iz Bizonje i posebno ga je radovao posjet Bizonjaca i njihovih gostiju iz Hrvatske.

Povratak u Bizonju

Po završetku posjeta Juri, povratak u Bizonju. Predvečer je brdovečki velečasni Vladimir Trknić služio misu na hrvatskom jeziku, a u propovijedi se osvrnuo na povijest hrvatskoga naroda i zahvalio svima koji u tuđini brinu o hrvatskom jeziku i katoličkoj vjeri. Nakon mise, odlazak u Hrvatski dom gdje je uslijedila kulturna večer u kojoj su nastupili Bizonjci i starija folklorna skupina s tamburašima te pjevački zbor KUD-a Mihovila Krušlina. Jedna prekrasna večer u kojoj su Šenkovljani pokazali svu raskoš svog rada, a domaći uživali i pljeskom nagrađivali nastup. Naravno, suza nije nedostajalo, program je bio isprekidan pljeskom, a suza radosnica je bila vidljiva u većini nazočnih. Potom razmjena poklona i hrvatsko veselje do ranih jutarnjih sati.

Još jedan osjećajan rastanak

Trećeg dana gostovanja u Bizonji, nema većeg programa, ali svima je dobro došao oporavak od naporna prethodna dva dana. Nakon doručka, rastanak s Bizonjcima koji se vraćaju svojim svakodnevnim aktivnostima, a ekspedicija na čelu s Tildom Kőrösi odlazi u mjesne toplice. Djeca odlaze na kupanje, odrasli u razgovoru s dijelom Bizonjaca. Vrijeme sve više i sve brže ide, približava se još jedan osjećajan rastanak. Suze, pjesma i autobus polako kreće prema Hrvatskoj. Svaki je rastanak težak, no nadamo se da će brzo uslijediti ponovno druženje. U autobusu koji je nakon gotovo osam sati putovanja stigao u Šenkovec, usijana atmosfera, pjesma i šala gotovo je neprestana. Po dolasku, odlazak u šenkovljansku noć, svatko u svojim mislima s Bizonjcima, Hrvatima koji su zasigurno još dugo nakon rastanka plakali, ali s još jednom obnovljenom hrvatskom idejom, misli i djelom. Lakše će brojiti dane do sljedećeg susreta koji će zasigurno biti u Lijepoj Našoj.

Foto i tekst: Zlatko Šošarić

Thompsonov koncert ponovo u Beču

Za velikim predbožićnim koncertom u Sambotelu, 9. majuša, subotu, će Marko Perković Thompson po peti put gostovati u Beču. Za tajedan dan će se koncert odvijati od 20 uri u športskoj dvorani Budocentar, Gutheil-Schoder Gasse 9, u organizaciji Hrvatskoga glasnika u Austriji, čiji je glavni urednik Miroslav Piplica, prvak svita u kickboxu od 1998. do 2007. ljeta u razni kategorija. Thompsonov nastup podupira Austrijsko-hrvatska zajednica za kulturu i šport u Beču, ka tijekom ljeta na svoji manifestacija okuplja 40 jezero Hrvatov. Kako se more preštati na web-stranici glavnoga organizatora koncerta, u susjednoj državi jur ljetodan čekaju najpopularnijega pjevača Hrvatske, ki je zadnji koncert imao u austrijskoj metropoli u majušu 2007. ljeta. Onda je posjećenost bila već nek dobra. Zatim je trebao Thompson nastupati za vrime Europskoga nogometnoga prvenstva u Klagenfurtu, ali ta koncert je zbog različitih uzrokov otpovidan. Naravno, organizatori su i ovput izloženi napadom, tako je Miroslav Piplica uputio pismo gradonačelniku Beča, u kom piše, „*Ja sam predsjednik Austrijsko-hrvatske zajednice za kulturu i šport, naša zajednica je najbrojnija hrvatska zajednica u Europi. Ne podržavam fašizam, ni rasizam, ja osobno kot člani naše zajednice poštujemo austrijski ustav i zakon, kojega ne željimo i nećemo prekršiti, kad smo i mi dio toga zakona. Na ovom koncertu morete čuti samo pjesme o ljubavi, vjeri i domovini... Ovo je peti put da će Marko Perković Thompson nastupati u Beču i nigdar se nije dogodio nijedan incident. Žaloso je da neki ljudi ki pišu protestna pisma, ne znaju da je Austrija demokratska zemlja i da svi ljudi imaju pravo glasa, a posebno vjerniki i katoliki, jer človik ki istinski vjeruje, sigurno ne mrzi nijednoga človika makakvu boju kože on ima.*” Ovput uz stare hite će se čuti i najnovije pjesme s cedejke „*Druga strana*”. Organizatori svim posjetiteljem poručuju: „*Željimo da ov koncert bude pravi hrvatski dostojanstveni koncert prez incidentov!*”

-Tiho-

Miroslav Piplica, glavni organizator koncerta u Beču i predsjednik Austrijsko-hrvatske zajednice za kulturu i šport, s hrvatskim pjevačem Markom Perkovićem Thompsonom u Sambotelu

Sedamdeset i dvoje recitatora hrvatskoga jezika iz Salante

U organizaciji nastavnice hrvatskoga jezika i književnosti u salantskoj osnovnoj školi, i ove je godine, 16. travnja, održano tradicionalno natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku.

Eva Adam i Katica Kiš Kollár već se godinama trude svoje učenike zainteresirati za pomno učenje hrvatskoga jezika i književnosti te redovito sudjelovanje na školskom natjecanju u kazivanju stihova. Ostvaruju to uz potporu ravnateljice škole i salantske Hrvatske samouprave koja se brine za prigodne poklone, za sve učenike koji sudjeluju natjecanju, a njih je ove godine bilo 72. Naime toliki broj učenika u salantskoj okružnoj školi, koju pohađa dvjestotinjak učenika (201), pohađa nastavu hrvatskoga jezika i književnosti.

Peteročlani ocjenjivački sud, u sastavu predsjednica Branka Pavić Blažetin, glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika, te zastupnici salantske Hrvatske samouprave: Mijo Štandovar, predsjednik, Marica Ištoko-

vić, Jelica Darvaš i odgajateljica salantskog vrtića Eva Kapitanj, nisu imali nimalo lagani zadatak. Ali pravo je zadovoljstvo iz godine u godinu boraviti natjecanju i vidjeti koliko i na koji način se kroz godine i djeca razvijaju u svom izražavanju.

Od Grigora Viteza, Mladena Kušeca, Vjekoslava Majera, Ratka Zvrka, Zvonimira Baloga, Dobriše Cesarića, Tita Bilopavlovića, Jadranke Čunčić, Muhidima Šarića, Miroslava Dolenca, Stanislava Femenića, Paje Kanižaja, Stjepana Jakševca, Dubravka Horvatića, Stipana Blažetina, Marka Dekića, Vla-

dimira Nazora, Ljerke Car Matutinović provela su nas salantski recitatori kroz ponajljepše hrvatske stihove namijenjene djeci i onima malo većima.

U kategoriji prvoga razreda natjecalo se 12 učenika. Prvo mjesto osvojio je Péter Tóth s pjesmom Grigora Viteza Olovko, olovko, drugo Anasztázia Soproni, a treće Cintia Fekete.

U kategoriji drugoga razreda natjecalo se devet učenika. Prvo mjesto osvojio je Márk Szomor s pjesmom Muhidima Šarića Prst naivac, drugo Barnabás Klemm, a treće Péter Lukács.

U kategoriji trećega razreda natjecalo se 14 učenika. Prvo mjesto osvojila je Sára Dávid s pjesmom Grigora Viteza Nema za mačke škole, drugo Szabrina Rasztik, a treće Réka Rendes.

U kategoriji četvrtog razreda natjecalo se deset učenika. Prvo mjesto osvojio je Siniša Kovačević s pjesmom Ratka Zvrka Grga Čvarak, drugo Richárd Loch, a treće György Lukács.

U kategoriji petog i šestog razreda prvo mjesto osvojila je Rita Müller s pjesmom Vladimira Nazora Đače, drugo Karmen Križić, a treće Boglarka Horvat.

U kategoriji sedmog i osmog razreda prvo mjesto osvojila je Viktorija Križić s pjesmom Marka Dekića Sviraj, sviraj, drugo Lilla Szendrői, a treće su podijelile Judita Šokac i Dominika Stanić.

Mijo Štandovar, predsjednik Hrvatske samouprave Salante uručuje jednu od mnogobrojnih spomenica

Branka Pavić Blažetin

„Dravsko proljeće“

U Sopju je 18. travnja priređena tradicionalna kulturna manifestacija „Dravsko proljeće“ koju je otvorio župan Virovitičko-podravske županije. Nakon otvaranja, kojem je prethodila sveta misa u mjesnoj crkvi, krenula je povorka kulturno-umjetničkih društava kroza Sopje. Ovogodišnje „Dravsko proljeće“ održano je pod pokroviteljstvom župana Tomislava Tolušića i Virovitičko-podravske županije, a organizatori su bili općina Sopje i KUD Podravac te starinska Seoska samouprava. „Dravsko proljeće“ postalo je već tradicionalna manifestacija očuvanja kulturne baštine hrvatskoga naroda s obje strane rijeke Drave, u Mađarskoj i Hrvatskoj, a ove je godine iz Mađarske brodom došlo dvjestotinjak Hrvata iz sela uz Dravu u južnoj Mađarskoj, poglavito iz Starina.

Na ovogodišnjem „Dravskom proljeću“ sudjelovati su: KUD „Seljačka sloga“ (Bogdanovci), KUD „Crkvari“ (Crkvari), KUD „Kolo“ (Donja Bebrina), KUD „Gradina“ (Gradina), Društvo „Dr. Franjo Tuđman“ (Grubišno Polje), KUD „Horvati“ (Horvati), KUD „Graničar“ (Križ), KUD „Vila Velebita“ (Jasenice), KUD „Matica Slovačka“ (Miljevci), KUD „Sveti Mihovil“ (Poljana), KUD „Podravac“ (Sopje), Tamburaški sastav „Biseri Drave“ (Starin), KUD „Drava“ (Lukovišće) i Ženski pjevački zbor „Korijeni“ (Martinci). Uz mnogobrojna društva i njihov nastup, održana je i prigodna sveta misa, a našlo se vremena i za nogometnu utakmicu Starinčana i prijatelja iz Sopja. Sljedeće godine, kako je dogovoreno, „Dravsko proljeće“ će se prirediti u Starinu

Nazočni su bili načelnica Starina Borbala Šajić, načelnik Sopja Zvonimir Kovačec, generalna konzulica Ljiljana Pancirov i prva konzulica Jadranka Telišman, predsjednik

HDS-a Mišo Hepp, zamjenik predsjednika HDS-a Đuso Dudaš, predsjednik starinske Hrvatske samouprave Jozo Perijaš i mnogi drugi. Navečer je zabavu za sve sudionike susreta osigurao Tamburaški sastav „Izvor“ iz Đakova.

Potporu za ovogodišnju međunarodnu folklornu manifestaciju „Dravsko proljeće“, koja je 15. put priređena u Sopju, odnosno Starinu, Virovitičko-podravska županija izdvojila je tri tisuće kuna.

„Drava je od davnina očuvana za naše vrijeme, i ona ne dopušta da se u takvom prekrasnom prirodnom okruženju događa bilo što drugo osim prijateljstva i ljubavi“ reče načelnik općine Sopje Zvonimir Kovačec. Prema njegovim riječima, na razini vlada dviju država razgovaralo se o prekograničnoj suradnji Hrvatske i država koje se naslanjaju na rijeku Dravu, i dogovoreni su budući sadržaji suradnje u gospodarskom, kulturnom, infrastrukturnom, ekološkom i svakom drugom smislu. Kovačec je istaknuo da su projekti razvojne agencije Virovitičko-podravske županije „Vidra“ sada usmjereni na

zaštitu prirode oko rijeke Drave i razvijanje turizma, a mogli bi se ostvariti sredstvima pretpripravnih fondova Europske Unije. Također je spomenuo da je do 2013. godine na snazi embargo na izgradnju objekata poput prekograničnog mosta na Dravi, ali da bi valjalo pripremiti svu potrebnu dokumentaciju kako bi se tada mogla zatražiti sredstva za gradnju toga mosta.

Međudržavna suradnja Starin–Sopje

Imamo pripremljene projekte koje želimo razvijati u suradnji s vama, a u njima su posebno naglašena područja Sigeta (Szigetvár), Harkanja i Starina. Siget je zbratimljen sa Slatinom, Harkanj gaji prijateljske odnose s Orahovicom, a Starin je naš sopjanski pobratim i mjesto-prijatelj – reče načelnik Općine Sopje Zvonimir Kovačec na sastanku s predstavnicima Starina o manifestaciji „Dravsko proljeće 2009“ održanoj na Ergeli Višnjica, početkom travnja. Projekti o kojima je govorio odnose se na poticaje koji bi u budućnosti pomogli spašavanju područja uz rijeku Dravu za razvoj turizma, zaštite i očuvanja etnobaštine. Prema njegovim riječima, iz pretpripravnih fondova Europske Unije bit će zatražena sredstva za zaštitu nekoliko kuća na području Sopja i Starina. Razvojna agencija Virovitičko-podravske županije „Vidra“ u Virovitici pripremila je nekoliko projekata koje Sopjani žele razvijati sa Starinom i Sigetom, a mahom se odnose na očuvanje kulturne baštine hrvatskoga naroda s obje strane rijeke Drave, što ne isključuje pripadnike ostalih naroda, posebno prijateljske Mađarske. Na razini vlada dviju država razgovaralo se o prekograničnoj suradnji zemalja koje se naslanjaju na rijeku Dravu i dogovoreni su budući sadržaji suradnje, u gospodarskom, kulturnom, infrastrukturnom, ekološkom i svakom drugom pogledu. Zasad je ta suradnja usredotočena na projekte koji se odnose uglavnom na zaštitu i razvijanje turizma oko rijeke Drave. Predsjednik i član starinske Hrvatske samouprave Jozo Perijaš i Šandor Matoric izrazili su zadovoljstvo što imaju takve prijatelje u Sopju i što je napokon uspostavljena čvrsta veza s matičnom domovinom.

„Dravsko proljeće“ velik je događaj jer Hrvati u Mađarskoj doživljavaju Hrvatsku kao svoju matičnu zemlju. Jednako smo u teškoj situaciji i moramo se međusobno pomagati, a dobro bi bilo da kulturne programe proširimo i na suradnju na području poljoprivrede, vele Starinčani, i dodaju: – Zalažemo se da se izgradi most na Dravi kako bi nas ta rijeka još više zblížila i da ova tri-četiri kilometra udaljenosti ne moramo prelaziti putovanjima dužim i od sto kilometara.

t. k.

Foto: Ákos Kollár

Suradnja zagrebačke i budimpeštanske akademije

U srijedu, 29. travnja, u organizaciji Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu, u Hrvatskome glazbenom zavodu koncert su priredili studenti zagrebačke i budimpeštanske glazbene akademije.

Unatoč geografskoj blizini i sličnim društvima i političkim sustavima i promjenama kroz koje su prolazile dvije najvažnije glazbene ustanove susjednih zemalja, Hrvatske i Mađarske, u novijoj povijesti nije zabilježen nikakav oblik suradnje između Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu i Akademije „Ferenc Liszt” iz Budimpešte.

Bez obzira na povijesno nasljeđe i suživot u zajedničkoj državi za vrijeme Austro-Ugarske Monarhije te sličnom kulturnološkom nasljeđu i civilizacijskoj tradiciji, glazbene kulture dviju zemalja nisu imale mnogo dodirnih točaka. Osim Josipa Štolcera Slavenskog koji je studirao u Budimpešti i Dore Pejačević koja je tamo rođena i čiji su učitelji bili redom Mađari, teško da možemo naći više poveznica između glazbenih svjetova Hrvatske i Mađarske.

Za razliku od Muzičke akademije u Zagrebu koja je s radom započela 1921. godine, akademija u Budimpešti osnovana je davne 1875. godine, a njezin osnivač, po kojemu je ona 1925. godine dobila i ime, bio je veliki pijanist i skladatelj Franz Liszt. U svojoj bogatoj povijesti mnoga slavna imena iz svijeta glazbe poput Béle Bartóka, Zoltána Kodályja ili Ernőa Dohnányia studirali su i podučavali na Akademiji i tako pridonijeli njezinu svjetskom ugledu i čuvenju.

Stoga je zagrebački koncert, to jest koncert održan prije nekoliko dana, točnije 26. travnja, u zgradi Akademije „Ferenc Liszt” u Budimpešti u pravom smislu riječi povijesni, jer je Muzička akademija Zagreb na taj način krenula u suradnju s jednom od najuglednijih svjetskih glazbenih akademija. Nadamo se da će ova suradnja pridonijeti boljem razumijevanju bogate glazbene tradicije naših zemalja, te potaknuti razmjenu umjetničkog, stručnog i pedagoškog nasljeđa ovih dviju glazbenih akademija.

POZIV

U subotu, 30. svibnja, očekuju se na sastanak u Santovo svi oni koji su maturirali 1964. g. u budimpeštanskoj Hrvatsko-srpskoj gimnaziji. Ove će godine biti 45. obljetnica mature. Molimo sve zainteresirane neka se jave do kraja travnja Marinu Velinu u Santovo.

Markovo 2009. na Vancagi

Blagoslov žita, bogat folklorni program i gastronomsko natjecanje

U organizaciji Općeprosvjetnoga središta na Vancagi u Baji, u subotu, 25. travnja, održana je već tradicionalna priredba u povodu blagdana Svetog Marka. Već po običaju, Markovo je u župnoj crkvi Svetog Stjepana kralja pred mnoštvom vjernika započelo misnim slavljem na hrvatskom jeziku koje je služio velečasni Attila Bognár, župnik iz baranjske Sajke, a u okviru mise zahvalnice upriličen je i blagoslov mladog žita.

Misno slavlje svojim pjevanjem uljepšao je Mješoviti pjevački zbor KUD-a «Ladislav Matušek» iz Kukiinja, a osim vjernika s Vancage i iz Baje, došli su i Hrvati iz okolnih naselja, te uzvanici.

Kako nam reče ravnatelj škole Joso Ostrogonac, počelo je još prije desetak godina, kada je na poticaj starijih Vancažana obnovljena nekadašnja tradicija. Prisjetivši se kako se nekada davno, kada je Vancaga još bila samostalno naselje, u procesiji odlazilo u polje, svetilo mlado žito, a poslije toga nastavilo, kako je to u našem narodu bio običaj, s pjesmom, plesom i pučkim veseljem, taj se običaj ponovno ukorijenio, danas već u bajskome prigradskom naselju. I ove su godine počeli misnim slavljem, na misi s blagoslovom mladog žita, a ova lijepa školska svečanost, ujedno i značajan kulturni događaj na Vancagi, uljepšana je i prigodnim kulturnim programom te gastronomskim natjecanjem.

Na dvorištu vancaškoga školskog središta već je bilo u tijeku gastronomsko natjecanje koje je počelo u 15 sati, a 12 sudionika u raznim kategorijama kuhalo je paprikaš, ribu, pečenuku i drugo.

Svojom nazočnošću vancašku priredbu uveličali su gradonačelnik Baje Zoltán Révfy,

predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Joso Šibalin, predsjednica Bačvanskog ogranka SHM-a Angela Šokac Marković, vancaški zastupnik u Gradskome vijeću István Gorondy i drugi.

Nakon pozdravnih riječi ravnatelja Jose Ostrogonca, uslijedio je prigodni kulturni program koji je upriličen u školskoj športskoj dvorani.

Mališani iz tamošnje Crkvene ulice, s kojima su program uvježbale odgojiteljice Marta Srakić Ódor i Valerija Patrik, prikazali su dječje igre, pjesme i plesove na hrvatskom i mađarskom jeziku.

Učenici Vancaškoga kulturno-prosvjetnog središta koji već dva desetljeća uspješno čuvaju kulturnu baštinu bunjevačkih Hrvata u Baji, uče i njeguju materinski jezik, pjesme i plesove s nastavnicom Juditom Poljak Csicsor. Daroviti članovi družine dokazali su se već u više navrata na raznim festivalima, nastupima i programima. Kao prvo, s bunjevačkim igrama i plesovima nastupili su najmlađi članovi hrvatskog kružoka, a zatim i pjevački zbor tamošnje škole koji je pjevao baranjske hrvatske pjesme.

Pratio ih je Orkestar «Čabar» iz Baje, redoviti sudionik ovakvih priredaba, koji nastupa samostalno, ali i kao prateći sastav kulturno-umjetničkih društava, plesača i pjevača. Prošle godine zastupao je grad Baju na Transeuropskome glazbenom festivalu u Francuskoj. Ovaj put svirali su melodije iz Banata.

Vancaški klub umirovljenika prije nekoliko godina utemeljio je pjevački zbor, a njegovi članovi odonda su već više puta nastupali na Markovu. U pratnji orkestra «Čabar» otpjevali su nekoliko hrvatskih i

mađarskih pjesama. Cilj garske Omladinske plesne skupine jest i prikazivanje bogate kulturne i glazbene tradicije Hrvata u Mađarskoj. Posljednjih nekoliko desetljeća uspješno djeluje, što dokazuje niz tuzemnih i inozemnih nastupa. Na njihovu repertoaru nalaze se najljepši elementi hrvatske kulturne baštine. Voditelj je grupe Zorica Zomborčević, a nastupe prati TS „Bačka”. Ovaj put izveli su hrvatske plesove iz Valpova i bunjevačke plesove.

Vrhunac programa bili su gosti iz Kukinja, koji su ponovno raspjevani i razigrani izmamili veliki pljesak domaće publike. Mješoviti hrvatski pjevački zbor «Ladislav Matušek» utemeljen je 2000. godine sa 14 članova, poradi sakupljanja i čuvanja narodne pjesme i glazbe sela Kukinja, njegove okolice i Baranje, ali i drugih hrvatskih krajeva u Mađarskoj. Već na početku zbor je dobio zlatnu medalju na Susretu hrvatskih pjevačkih zborova u Serdahelu. Prije dvije godine proširio je svoje djelovanje. Iz susjednih bošnjačkih naselja, te iz Pečuha priključili su se mladići i djevojke, žene i muškarci, pa danas broji 32 člana. Kulturna udruga sada već na složen način njeguje pjesme plesove i kulturnu ostavštinu Hrvata svog užeg i šireg zavičaja. Ovaj put na Vancagi prikazali su bisere

hrvatske folklorne baštine u Baranji. Voditelj je KUD-a Ivo Grišnik.

Orkestar «Bačka» predstavio se, kao i uvijek, s bunjevačkim i baranjskim melodijama. Omladinska bunjevačka plesna skupina prikazala je i bunjevačke plesove.

Svojevrsno iznenađenje bio je nastup orkestra Zabavna industrija čiji su članovi mladi iz Budimpešte, Hrvatskog Židana i Dušnoka. Na bubnjevima je bio Endre Hunyadi, bas-gitara David Požonji, sologitara David Sebešćen, klavir i vokal Marko Šteiner. Zabavna industrija osnovana je 2008. u budimpeštanskom HOŠIG-u, a na repertoaru ima najpopularnije hrvatske pop-rock pjesme, te svoje autorske pjesme koje su sami skladali. Čuli smo pjesme legendarnoga Bijelog dugmeta, ali i Miroslava Škora, Marka Perkovića Tomphsona i druge.

Nakraju je, po običaju, otvorena bačva vina, a program je nastavljen plesnom zabavom uz Orkestar «Čabar». Upriličeno je i proglašenje rezultata gastronomskog natjecanja te dodjela nagrada. Druženje je nastavljeno uza zajedničku večeru, glazbu, ples i pjesmu, te uz dobru kapljicu vina.

Kao što je već uobičajeno, zabava nije završila istoga dana, nego u sitne nedjeljne sate. S. B.

Europska nagrada za književnost

Dvanaest europskih država uspostavilo je ocjenjivačke sudove koji će odabrati dobitnike Europske nagrade za književnost za 2009. godinu, koja će biti dodijeljena u rujnu, priopćeno je iz Bruxellesa. Nagrada je namijenjena mladim talentima. Nagrade će se dodjeljivati tijekom tri godine, do 2011, pa će na kraju tog razdoblja biti nagrađen po jedan pisac iz svake od 34 države koje sudjeluju u Europskom programu za kulturu. Ove će godine nagrade biti dodijeljene piscima iz prvih 12 država, uključujući Hrvatsku. U tu skupinu pripadaju i Austrija, Francuska, Mađarska, Irska, Italija, Litva, Norveška, Poljska, Portugal, Slovačka i Švedska. Imenovan će biti i europski ambasador za književnost koji će promicati nagradu i nagrađene autore. Dobitnici nagrade za ovu godinu bit će poznati do kraja svibnja, a svečana dodjela održat će se 28. rujna u Bruxellesu, prenosi Hina.

ZAGREB – Hvalevrijedan kulturni projekt stiže iz Primorja! Zove se „Putovima Frankopana”, a njime se želi obnoviti i opet oživiti deset od ukupno 19 kaštela i dvoraca čiji su vlasnici bili Zrinski i Frankopani. Svrha je tog projekta sačuvati bogatu kulturnu baštinu te je pokazati Hrvatskoj i inozemstvu. Riječ je o najcjelovitijem projektu očuvanja kulturne baštine, koji je Primorsko-goranska županija pokrenula 2005. godine. Cilj je oživiti kulturno-povijesnu baštinu, a zamak staviti u funkciju društvenog života. Primorsko-goranska županija taj projekt financira sa 16 milijuna, a Ministarstvo kulture s tri milijuna 700 tisuća kuna. Obnavljaju se, ili će se obnoviti, kašteli na području Bakra, Kraljevice, Novoga Vinodolskog, Bribira, Grižana i Grobnika. Sva frankopanska zdanja obilježena su informativnim pločama. U sklopu predstavljanja projekta u grobničkom kaštelu prikazan je i film o slavnim Frankopanima Bernardina Modrića. Članovi Centra za kulturu Krk povijest su oživili noseći kostime iz vremena krčkih knezova, a uz posebne poslastice nastojali su se prisjetiti i okusa toga doba.

ZAGREB – Na portalu digitalne-knjige.com u izdanju „Klasici hrvatske književnosti” objavljene su još dvije nove knjige: „Izabrane pjesme” Silvija Strahimira Kranjčevića i „Razgovor ugodni naroda slovinskoga” Andrije Kačića Miošića. Od 8. ožujka 2009. sve digitalne knjige objavljene na portalu uključene su u sustav ISBN (međunarodni standardni knjižni broj). Time se one i pravno izjednačuju s tiskanim knjigama, što je posebno važno za sve autore koji objavljuju na portalu. Time se knjige objavljene na portalu www.digitalne.knjige.com priznaju kao tiskana djela.

Nogometni derbi miništrantov iz šest sel

Pobjednički marš Petrovišćanov

Kako nas je obavijestio petrovski farnik Tamás Várhelyi, prošle subote u niškom naselju Pornovi, slično kot i lani, miništranti šest sel su se bojevali na nogometnom igrališću. Pri utakmica su sudjelovale ekipe iz Narde, Gornjega Četara, Keresteša, Pornove, Hrvatskih Šić i Petrovoga Sela, ka naselja pripadaju petrovskoj fari. Sastav momčadi nije bio određen, neovisno od starosti i spola, svi miništranti su se mogli igrati, tako su i divojke borbeno nastupale u neki grupa. Ljetos su u prvom krugu ovoga nogometnoga kupa crkvene županije začeli svoj pobjednički marš Petrovišćani ki su postali lani i dobitnici na ovom naticanju. Pokidob pak vrhunski uspjeh zadužuje igrače, i ovput su se odlučno borili i toliko se žilavo suprotstavili napadom da nije im nijedan gol ustriljen. Njeva momčad je i ovput završila naticanje na prvom mjestu, pod peljanjem Adama Franjija. Drugo mjesto je dobila grupa iz Keresteša, a treće, ekipa iz Hrvatskih Šić. Kralj golov je postao Barnabaš Varga iz Petrovoga Sela. Na pornovski derbi svismo su se pripravile sve nogometne ekipe. Sljedeći nastup petrovskih miništrantov je predviđen pri regionalni utakmica 8. majuša, u petak, u Radovcu (Egyházasrádóc).

-Tiho-

Foto: Tamás Várhelyi

Poseban trening od Petrovoga Sela do Pornove je durao prik sedam kilometrov

Pobjednici iz Petrovoga Sela (sliva)

ŠPORT

Europsko prvenstvo

Bronca za hrvatsku džudašicu

Hrvatska džudašica Marijana Mišković 25. travnja osvojila je brončano odličje u kategoriji do 63 kilograma na Europskom džudo prvenstvu u gruzijskome glavnom gradu Tbilisiju. Članica splitskoga Judo kluba Student u borbi za broncu bila je bolja ipponom od Francuskinje. To je jedan od najvećih uspjeha hrvatskih džudašica, ujedno i njezin najveći uspjeh u karijeri, čime je skupila i velik broj bodova za Olimpijske igre u Londonu 2012. godine.

Prva hrvatska nogometna liga

Dinamo i dalje vodi

Pošto su u nedjelju, 26. travnja, u 28. kolu T-Com 1. Hrvatske nogometne lige i Dinamo i Hajduk ostvarili više nego uvjerljive pobjede, Zagrepčani su i dalje na čelu prvenstvene ljestvice. Hajduk iz Splita u dalmatinskom derbiju bio je bolji u gostima protiv Zadra s 3 : 0, a Dinamo je u Varaždinu deklasirao Varteks s visokih 6 : 1, održavši bod prednosti pred najvećim takmacom. U dvoboju za treće mjesto Rijeka je na Kantridi s visokih 6 : 2 porazila Slaven Belupo. Ostali rezultati: Šibenik–Zagreb 2 : 1, Croatia Sesvete–Osijek 1 : 1 i Inter–Cibalia 0 : 0. Poredak: 1. Dinamo 64, 2. Hajduk 63, 3. Rije-

ka 47 bodova. Na ljestvici najboljih strijelaca i dalje vode Kalinić (Hajduk) i Vručina (Slaven Belupo) s 14, slijede Zec (Šibenik) i Mandžukić (koji je u Varaždinu postigao dva zgoditka za Dinamo) s 13, te Anas Sharbini (trostruki strijelac za Rijeku protiv Slaven Belupa) s 12 pogodaka.

Vaterpolska Euroliga

Mladost i Jug na Završnici četvorice

Hrvatska će treći put imati dva kluba na Završnici četvorice vaterpolske Eurolige koja će se ove godine prirediti u Rijeci 22–23 svibnja.

U srijedu, 22. travnja, Mladost iz Zagreba na svom bazenu nadigrala je grčki Olympiacos s 11 : 6 (2 : 2, 2 : 1, 3 : 0, 4 : 3), nadoknađivši prednost Grka od tri pogotka iz prve utakmice (8 : 5). Dubrovački Jug uzvratilo je beogradskom Partizanu za poraz u prvom susretu, nadoknađivši zaostatak od dva pogotka (11 : 9), pobijedivši na Gružu s 11 : 7. Osim početnog vodstva od 1 : 0, Partizan je bio tijekom cijele utakmice u podređenom položaju.

Tako će se finalisti hrvatskog prvenstva Mladost i Jug boriti i za europski naslov prvaka u konkurenciji europskog prvaka, talijanskog Pro Recca i kotorskoga Primorca. Malo je iznenađenje da u završnici četvorice nema mađarske ekipe, a ponovno je potvrđeno da se najbolji vaterpolo igra upravo na ovim našim prostorima. Gledajući proračune tih klubova, ako uzmemo da talijanski Pro Recco ima godišnji proračun od četiri milijuna eura, gotovo kao ostala tri zajedno, onda su hrvatski i crnogorski klubovi pravi postranci. Ipak vjerujemo da na bazenu neće biti tako.

S. B.